

GLASILO DELOVNE ORGA

arnik

GRADEC — GOZDARSTVO IN LESNA INDUSTRIJA R. O.

LETO XX — ŠTEVILKA 12

EMBER 1987

POŠTINA PLAČANA

**Srečno
novo
leto
1988**

uredništvo

GOSPODARJENJE**KAKO PO SPREJETIH
PROTIINFLACIJSKIH
UKREPIH V ZVEZNI
SKUPŠČINI?**

V soboto, 14. novembra je bil po treh zelo burnih skupščinskih dneh v zvezni skupščini sprejet program ZIS za stabilizacijo gospodarskih razmer in znižanje inflacije v državi.

Ukrepi je bilo seveda nujno. Ekonomski trendi v tem letu so namreč dobili skrajno kritične negativne razsežnosti. Inflacija je že v prvem polletju znašala 128,3 odstotka in na kraju tretjega trimesečja že kar 168 odstotkov. Samo ti podatki so dokaz tega, da je naš gospodarski voz drvel naravnost v prepad in da je bilo odločno ukrepanje nujno.

Sedaj, ko so ti ukrepi ob vseh zapletih sprejeti, se seveda postavlja vprašanje, kakšni bodo učinki teh ukrepov. Ali bodo zaustavili to naše drvenje v prepad in zagotovili postopni izhod celotne družbe iz globoke krize? V Sloveniji mislimo, da s temi ukrepi ne bomo dosegli načrtovanega cilja. Ne bomo ustavili drvenja v katastrofo oz. zmanjšali inflacije, zagotovili hitrejšo gospodarsko rasti, večje samostojnosti gospodarskih subjektov, večje vloge trga, večje odprtosti k svetovnemu tržišču z večjo izvozno naravnostjo in tudi ne zagotovili življenja predvsem od rezultatov lastnega dela. Glavna sporna točka med sklepi je tista o odpravi cenovnih nesorazmerij. Na tej osnovi se bo v praksi izvedla velika medpanožna pa tudi medrepubliška prerazdelitev narodnega dohodka. Hkrati pa so se s tem sklepom močno dvi-

gnili stroški v industriji in to v povprečju za 23 %.

Toda pustimo vse to. Program je sedaj sprejet, priložnost za razpravo odgovornosti z njegovimi predlagatelji bo čez dobre pol leta, ko bi se naj po obljubah pokazali pozitivni rezultati teh ukrepov. Poglejmo rajši, kaj prinašajo ti posamezni ukrepi nam v LESNI in kaj moramo storiti, da bi se čim hitreje prilagodili novim, močno oteženim razmeram gospodarjenja. Sprejeti program ukrepov in aktivnosti za znižanje inflacije, predvsem pa po njem sprejeti intervencijski ukrepi na področju cen in porabe, zahtevajo, da za vsak TOZD pripravimo zelo operativne programe notranjih ukrepov, da bi tudi ob teh pogojih ustvarjali dohodek, ki nam bo omogočal obdržati vsaj že doseženi realni nivo OD in akumulacije. Ukrepi ZIS so predvsem posegli v cene naših izdelkov. V skladu s sprejetimi odloki smo morali spremeniti cene našim izdelkom na naslednji način:

— za gozdne sortimente smo uveljavili cenik 1. 10. 1987 in ga zato ni bilo potrebno vračati, za ostale gozdne sortimente (drogovi, trami ipd.) pa smo vrnili cene na raven 1. 10. 1987 (znižanje za ca 50 %),

— žagan les: vrnili smo cene na raven 1. 10. 1987 in te lahko povišali za 6,1 % (znižanje za 24 %),

(nad. na 2. str.)

(Nadaljevanje s 1. strani)

— iverne plošče: vrnil smo cene na raven 1. 10. 1987 in te lahko povišali za 6,1 % (znižanje za ca 14 %),

— oblazinjeno pohištvo: vrnil smo cene na raven 1. 10. 1987 in te lahko povišali za 6,8 % (znižanje za ca 12 %),

— vzmetnice: vrnil smo cene na raven 1. 10. 1987 in te lahko povišali za 6,8 % (znižanje cen za ca 12 %).

Cene stavbnega pohištva (razen furniranih oblog) so bile doslej pod režimom neposredne kontrole cen in zato niso zapadle pod zgoraj navedeno vračanje na raven 1. 10. 1987, ampak so bile zamrznjene v višini, kot so bile oblikovane in uporabljene na dan sprejetja teh odlokov. Cene furniranih oblog so bile formirane in uporabljene od 1. 10. 1987 in nam jih zato ni bilo potrebno vračati.

Vse to bo seveda močno prizadelo naš dohodek. Če ne bomo hitro in učinkovito ukrepali, bo to prizadelo naš OD in pa tudi nadaljne razvojne možnosti. Nastale razmere nas zato morajo vzpodbuditi pri nadaljnjem aktiviranju notranjih rezerv in obvladovanju vseh vrst stroškov. Ker je cenovna politika zelo tesno in trdo uokvirjena, bo treba sedaj zlasti veliko trdega pogajalstva v zvezi s plačilnimi pogoji tako pri naših dobaviteljih kot pri kupcih. To seveda ni najtežji problem, ki nas čaka v tej situaciji. Mislim, da bo precej huje to, da bodo vsi ti ukrepi bistveno zmanjšali kupno moč in da se bomo srečali z velikimi težavami pri plasmaju našega blaga na domačem trgu. Ukrepi poskušajo zagotoviti boljše pogoje in odprti perspektivo izvoznikom na konvertibilna tržišča in vzpodbuditi izvoz. Dinar je zato v dobrem mesecu dni devalviran skoraj za 50 %. To na prvi pogled izgleda za izvoznike vzpodbudno, v resnici pa je situacija nekaj drugačna. Sočasno so namreč bile močno zmanjšane izvozne stimulacije, stroški proizvodnje zaradi korigiranih cen energije, naftnih derivatov in transporta močno povečani, podražil se je uvoz, ki se mu seveda tudi ne moremo izogniti in vse to skorajda celoten učinek devalvacije izničuje. Res pa je, da se je sedaj razlika med cenami na domačem trgu zaradi vseh prej omenjenih ukrepov in izvoznimi cenami močno zmanjšala in da bomo zato na izvozu lahko še v večji meri gradili naše poslovanje. Vse to, kar se danes dogaja doma, pa tudi potrjuje, da je bila naša naravnost in vztrajanje pri izvozu tudi v zelo težkih pogojih v preteklih letih pravilna.

In kaj bo z našimi OD po teh ukrepih? Za veliko večino zaposlenih in tudi za nas OD niso zamrznjeni. To izhaja iz intervencijskega zakona o omejevanju OD, ki bo veljal do sredine prihodnjega leta. V gospodarstvu moramo pri delitvi izhajati iz svojih samoupravnih aktov, usklajenih s samoupravnimi sporazumi in družbenim dogovorom ter pri tem upoštevati dogovorjena in samoupravno

sprejeta razmerja delitve dohodka na akumulacijo in OD. In tako smo zopet pri dohodku. Ta bo v vsakem primeru določal naš materialni položaj. OD nam torej niso zamrznjeni na doseženi višini,

ampak lahko od že izplačanih tudi odstopajo. Pa ne samo navzgor, tudi navzdol in tega se moramo zelo dobro zavedati vsi.

Predsednik poslovnega odbora Mitja Horvat

RAZVOJ PRIMARNE PROIZVODNJE V LESNI

O razvoju primarne proizvodnje smo v Lesni obširno razpravljali ob sprejemanju temeljev srednjeročnega plana. V tam aktu smo tudi opredelili, da bomo zaradi pomanjkanja investicijskih sredstev v tem obdobju poslovali na vseh štirih lokacijah, v letu 1986 pa bomo razčistili dileme primarne predelave in nadaljne perspektive mislinske žage.

V ta namen so naši strokovnjaki za žagarsko proizvodnjo izdelali skupaj z Birojem za lesno industrijo iz Ljubljane projektno študijo nadaljnega razvoja žagarske proizvodnje v Lesni. Študijo je predstavil dr. Jože Pogorelec iz Biroja za lesno industrijo direktorjem žagarskih TOZD in drugim strokovnjakom obeh panog dejavnosti Lesne na delovnem sestanku 9. novembra letos.

Avtorji študije so na osnovi konkretnih podatkov o surovini, kadrih, opre- mi, že obstoječih kapacitetah proizvodnje itd., ki smo jih zbrali v Lesni in z upoštevanjem težkega finančnega stanja v tem trenutku, postavili izhodišče nadaljne perspektive primarne predelave na območju regije. Z enako tehnologijo, kot jo imamo sedaj, bi obratovala še naprej vse štiri žage. Potrebna bi bila manjša vlaganja za zamenjavo istrošene opreme in dograditev nekaterih objektov. Glavne spremembe bi morale biti organizacijske; les bi morali razžagati racionalno, idealno in dobili bi potrebno kvaliteto in dimenzije. Z dobrimi organizacijskimi prijemi bi lahko premostili investicijske probleme in zmanjšali število zaposlenih na žagah.

V tako zastavljenem projektu se je po-

kazala potreba po razširitvi centralnega mehaniziranega skladišča, kjer bi sortirali hlodovino po uporabnikih. Sortiranje bi delno že prej opravili gozdarji in po debelinskih razredih dostavljali hlode na hodišča. Sedaj hodišča na žagah ne opravljajo svoje funkcije; na vseh obstoječih žagah žagamo različne dimenzije.

Centralno mehanizirano skladišče bi moralo opravljati funkcijo distribucije tako, da lahko žagar sortirano hlodovino uporablja strogo namensko. Ta študija pomeni tudi prestrukturiranje primarne predelave. Investirali bi samo toliko, da bi zamenjali obrabljeno opremo z novo, modernejšo in vključili računalnik. Majhnih žag naj ne bi ukinjali, tako bi lahko na večjih žagah žagali bolj racionalno, z večjo storilnostjo in jih opremili s specialno tehnologijo, na majhnih žagah pa bi izkoristili prednosti kot so: kvaliteta, izkoristek, racionalni odnos do lesa in medsebojni odnosi zaposlenih.

V razpravi so se oblikovala različna mnenja o številu žag, ki naj bi še obratovala na našem območju v naslednjem srednjeročnem obdobju, o sortiranju hlodovine, o odnosih med gozdarji in žagarji. Udeleženci razprave so menili, da je študija opredelila le kratkoročne rešitve, nikjer ni jasno razvidno, kaj bo z žago Mislinja leta 1989 in kakšna je dolgoročna perspektiva žagarije na našem območju.

O teh vprašanjih bodo žagarji ponovno razpravljali v bližnji prihodnosti.

Ida Robnik

Zimsko vreme v Javorju — foto: A. Šertel

Hišni sejem

V oktobru je bil v Kulturnem domu v Starem trgu že četrti HIŠNI SEJEM proizvodov LESNE. Poslovnim partnerjem in širši javnosti smo v dneh od 22. 10. do 29. 10. predstavili vse naše proizvode. Povabili smo vse večje kupce stavbnega pohištva iz vse Jugoslavije in večje kupce oblažinjenega pohištva iz Slovenije in Hrvaške. Kupce iz ostalih republik pa smo z našim programom oblažinjenega pohištva seznanili v novembru na sejmu »SALON POHIŠTVA« v Beogradu.

Naš hišni sejem je skupno obiskalo 120 predstavnikov trgovskih podjetij, 52 predstavnikov direktnih potrošnikov naših proizvodov, 28 predstavnikov gradbenih podjetij in 10 predstavnikov izvoznih podjetij. Sklenili smo tudi že nekaj pogodb za naslednje leto.

Obiskovalci so menili, da proizvodi kvalitetno in estetsko ustrezajo zahtevam trga. Pozitivno so ocenili tudi novost: okno z novo površinsko obdelavo in pripomnili, da naj bodo tudi polkna enako površinsko obdelana.

V popoldanskem času sejma so lahko obiskovalci stavbno in oblažinjeno pohištvo kupovali z ugodnimi kreditnimi pogoji.

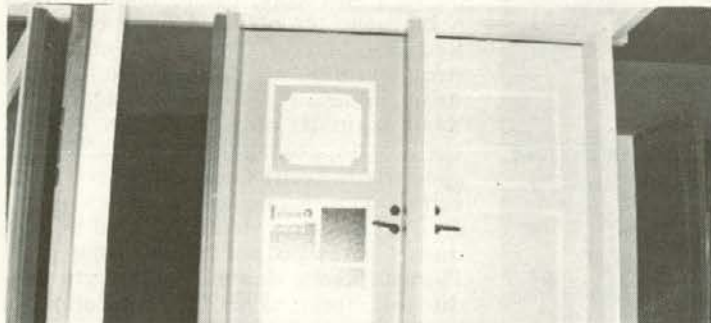
Filip JELEN

Sklepanje pogodb

Usnjena granitura COMO

Rustikalni program barvnih vrat

Strojelom v žagi Mušenik

V torek, 3. novembra, je prišlo do strojeloma na polnojarmeriku ESTERER SS 71 S na TOZD Žagi Mušenik. Še istega dne je prišel monter firme ESTERER Ostler in ugotovil, da je vzrok strojeloma napaka na čepu, ki veže ojnico in jarem. Čep je zaradi utrujenosti materiala počil, to pa je povzročilo lom jarma, vodil in ogrodja polnojarmerika. Popolnoma uničene oz. krive so tudi ojnice. Zaradi trenutnega delovanja sil je prišlo do udarov in napak tudi na prenosnih mehanizmihi.

Po oceni monterja je škoda tako velika, da je popravo stroja nesmiselno. Stroški popravila bodo zaradi uničenosti vseh glavnih delov tako visoki, kot je cena novega stroja z enakimi karakteristikami.

Vodstvo Žage Mušenik, član poslovnega odbora za lesarstvo in tehnolog za primarno proizvodnjo Lesne so se dogovorili z monterjem g. Ostlerjem, da v najkrajšem času pošlje predračun za popravilo stroja in ponudbo za nov stroj ESTERER tipa HDE, ki ima enake karakteristike, kot tip SS 71 S in bi bila zato tudi montaža najlažja in najcenejša.

Proizvodnja na mušeniški žagi teče sedaj na drugem polnojarmeriku, ki ima bistveno manjšo kapaciteto. Delo je organizirano v treh izmenah tako, da se bo proizvodnja približala planiranim količinam razreza. Seveda pa bo delo na tem polnojarmeriku, ki nima ustrezne povezave s hodiščem in sekundarnimi stroji v žagalnici, fizično zelo naporno.

Vir: poročilo o strojelomu na TOZD Žagi Mušenik
I. R.

Domačija Turičnik

Na strmih močno razgibanih obronkih Pohorja, med Malo in Veliko Kopo, na desnem bregu potoka Turičnica v n.m.v. 1040 m leži lepo urejena planinska domačija p.d. TURIČNIK, v Golavabuki. Ti kraji so bili že zelo zgodaj naseljeni, saj so bili znani pohorski pašniki, ki so danes že skoraj povsem poraščeni z gozdom. Ostal je le povrhu Pohorja ozek pas pašnikov tako imenovane »seče«.

Domačija TURIČNIK je znana že iz turških časov — roparskih vpadov v naše kraje. V letih 1471—1480 so naše kraje večkrat obiskale te tolpe in jih pustile. Enkrat, med tem časom, so celo taborili v Turiški vasi, zato se je včasih imenovala Turška vas. Od tedaj je baje tudi ime za kmetijo TURIČNIK.

V tistih časih in še pozneje je bila tod mimo vozna pot iz Dovž proti Golavabuki na Turiški vrh, kjer so bili hlevi za prepreganje vprežne živine (se še danes imenuje pri hlevih). Od tod je peljala cesta na Pungrat, kjer je bila večja postaja s hlevi za prepreganje vprežne živine in prekladanje tovorov. V tistem času so po Pohorju prevladovali bukov gozdovi, saj je tudi od tod ime Golavabuka. Te bogate lesne zaloge in rudna bogastva so kmalu privabila razne podjetneže kot »cojzi« in drugi, saj so še danes ohranjena imena Cojzer itd. Tako so nastale fužine v Mislinji in glažute zgoraj v Glažuškem jarku. Za vse te potrebe so dobivali oglje iz bogatih pohorskih gozdov. Za kuhanje so prihajali v naše kraje Lahi in Tolminci. Saj so Mislinjski jarek imenovali Laški graben. Domačija Turičnik je bila ena najvišjih kmetij. Glavni vir je bila živinoreja in poljedelstvo. Sejali so rž največ v novinah, na njivah pa oves, ajdo, ječmen, bob in proso. Sejali so tudi lan, saj je bil poleg volne zelo važen za izdelavo platna, seme pa so dosti rabili za olje. Zreli lan so

populili, omlatili, posušili v »fernači« (posebna sušilna jama za sušenje lanu). Posušeni lan so s trlicami strli. Nazadnje so s posebnim česalnikom predivo prečesali in tako je bilo predivo pripravljeno za predenje, kar so delale ženske v zimskem času. Za izdelavo platna pa so dobili k hiši tkalca. Sejanje lanu se je sčasoma zelo opustilo. Sedaj pa je že povsem zamrlo.

Razvoj gospodarstva se je zelo spremenil, ko je prišel na Turičnikovo domačijo novi rod.

Leta 1881 je prišel iz Mislinje od veleposestnika Pergerja mlad sposoben gospodar Požarnik Jože, ki je bil prej zaposlen pri Pergerju v Mislinji kot drvarski mojster, tu si je toliko prislužil, da je kupil Turičnikovo posestvo. Ker je hotel imeti lastni lov je še dokupil del Zakrškega posestva in zgoraj Kimbesovo bajto — tako je znašala skupna površina nekaj čez 120 ha, kar je zadoščalo za lastni lov. Obnovil je gospodarsko poslopje in hišo. Tako je postala ena najtrdnjših domačij v tem kraju.

Ko je leta 1920 prevzel posestvo njegov sin Jurij, je pridno nadaljeval očetovo zasnovano delo in ga na vseh koncih izboljševal! Že leta 1929 je dal zgraditi lastno malo elektrarno in lesno žago na turbinski pogon. Imel je redno zaposlenega žagarja. Po prevzemu posestva je v rednem roku izplačal dedščino vsem šestim dedičem po 1255 K in 41 vinter po nekaj lesa.

V preurejenem posestvu je redil 18—20 glav živine, dvajset ovac in konje. V gozdu je gospodaril na gološke frate in na teh sejal rž in ajdo. Na njivah pa jara žita: oves, ječmen, pšenico in krompir. Pri mizi sta bila poleg gospodarjev in otrok po dva hlapca, žagar in po dve dekli.

Med NOV so se tukaj tudi že leta 1942 oglasili partizani, saj so pohorski

Pročelje Turičnikove domačije — foto: Matevž ČARF

gozdovi dajali varno zavetje in ljudem vsestransko pomoč, saj so bile v bližini — v Cajnski planini še danes ohranjene partizanske bolnice. Leta 1944 so domačijo Nemci požgali, domače pa izgnali v taborišče, le hčer Gelca, ki je pasla živino je uspela pobegniti, da se je rešila taborišča.

Ko so se po osvoboditvi vrnili na požgano domačijo, jih je čakalo ogromno dela, saj ni ostalo ničesar od stare domačije razen razpela, ki ga je vojak med požiganjem nesel iz hiše in obesil na plot. Gosposarja sta prišla iz taborišča bolehnata in sta kmalu umrla, mlajša hčerka Zofka pa se je poročila na drugo posestvo. Posestvo je prevzela starejša hčerka Micka in za moža vzela pridnega, delovnega Tovšakovega Lojza pd. Ugler iz Šentilja. Mladima gospodarjema je s pridnim delom uspelo spraviti domačijo na stari ugled. Novo gospodarsko poslopje in lepo urejena hiša je dokaz ljubezni do domačije. Danes imajo kmečki turizem z lepimi tujskimi sobami. Od stare hiše je v novi lepi izbi samo razpelo v kotu.

Danes je pri hiši poleg gospodarja in gospodinje ter dveh njenih sester Gelce in Minke, še sin in tri hčerke, ki so že vsi izšolani in odhajajo od doma.

Žita ne sejejo več, sadijo še samo krompir in redijo po 16—18 glav živine od tega šest krav, ostalo mlado živino nekaj ovac ter po 15 AŽ. panjev čebel. Redno oddajajo okrog 60 l mleka. V strojnici imajo vse potrebne poljedelske stroje in lesno žago za domač razrez. Kljub temu, da otroci odhajajo, še kolikor morejo, pomagajo na domačiji. Gosposarja in sestre Gelca in Minka pa le vztrajajo in skrbno upravljajo to domačijo, saj so vanjo vložili ves trud in mladost. Če vas bo pot zanesla kdaj proti Partizanskemu domu ali Pungartu pojdite tod mimo, ne bo vam žal. Želim jim še dosti sreče in uspeha.

Matevž ČARF

Turičnik v Golavabuki — foto: Matevž ČARF

TRENDI V POVRŠINSKI OBDELAVI LESA

Novi, ostrejši predpisi o varstvu okolja so na zahodu povzročili radikalne spremembe na področju površinske obdelave lesa. Zakon o dovoljenih emisijah škodljivih snovi (TA-Luft) je prisilil proizvajalce in uporabnike teh sredstev k postopnemu zamenjavanju z manj agresivnimi sredstvi. Pri nas tako strogi meril še nimamo, vendar je zagotovo, da bo zakonodaja sledila javnemu mnenju, ki je vedno bolj osveščeno in se zaveda nevarnosti onesnaževanja okolja.

Naloga domačih proizvajalcev pohištva je, da čimbolj sledijo smerem tehnološkega razvoja in modnim tendencam v razvitih državah. Na to naj bi opozoril pričujoči članek, kot osnova pa so služili zapisi v tuji in domači periodiki (HK, Industrie—Lackierbetriebe, Drvna industrija).

Dve veliki sejamski prireditvi s področja lesarstva Interzum v Koelnu in Ligna v Hannoveru sta bili priložnost, da proizvajalci materialov predstavljajo nove razvojne dosežke s področja površinske obdelave lesa. Rdeča nit sejamskih novitet je bilo manjše onesnaževanje okolja in uveljavljanje manj agresivnih materialov.

LUŽILA: IZRAZITEJŠE BARVE

V večji meri se pojavljajo vodna lužila, pri katerih se močno poudari lesna struktura, s tem pa tudi vse napake lesa. Pri tem je zaznaven velik preobrat, saj je prav zaželeno, da je les tak kot v naravi, da so napake v lesu dovoljene. Pomanjkljivosti vodnih lužil (daljše sušenje, nabrekanje lesnih vlaken) se pospešeno umikajo prednostim (varstva okolja, izrazitejša struktura lesa).

Tudi alkoholna lužila zadovoljujejo vse strožja merila, saj vsebujejo manj agresivni etilalkohol. Ta lužila ne povzročajo večjih problemov v proizvodnji. Kot kompromis med vodnimi in alkoholnimi lužili ponujajo proizvajalci kombinacijska lužila, pri katerih je topilo mešanica etilalkohola in vode.

Klasična lužila so proizvajalci zaradi vsebnosti težkih kovin (predvsem kromatov) umaknili s tržišča in jih nadomestili z lužili, ki vsebujejo organske pigmente in imajo enak efekt kot klasična.

Na trgu se pojavlja nov tip lužil, ki dajajo lesu pastelen barvni ton, njegovo strukturo pa ohranjajo vidno. V ospredju so predvsem sive nianse na hrastu in jesenu. Te posebne efekte dosežemo s kombinacijo topljivih barvil in mikro pigmentov. Del barvil prodre v lesno strukturo, trdi pigmenti pa ostanejo na površini lesa. Tako obdelan les lahko prekrije le z lakom, ki daje lesu naraven videz in

ščiti pred vplivom svetlobe, sicer lahko pride do spremembe barvnega tona.

LAKI: VISOK LESK IN BARVE

tako na področju transparentnih lakov se kaže razločen trend v smeri doseganja visokega leska. Poleg bele, črne in pastelnih barv se pojavlja na tržišču še cela paleta živahnih barvnih tonov. Na področju lakov s posebnim efektom so se lakom z bisernim in kovinskim efektom pridružili še laki z grafitnim efektom.

Na trgu je predstavljena že tretja generacija vodnih lakov na bazi poliuretansko-akrilne disperzije. Taki laki tvorijo trdo površino, odporno proti mehanskim in kemijskim vplivom. Uporabni so tako pri brizganju kot pri polivanju obdelovancev. Upoštevati moramo pomanjkljivosti teh lakov:

- vodni laki ne smejo priti v stik s klasičnimi topili, ker lahko pride do izločanja veziva,
- odgovarjajoče skladiščenje, saj ti laki ne smejo zmrzniti,
- pri uporabi teh lakov je minimalna temperatura prostora 18 st. C,
- nabrekanje lesa,
- daljše sušenje,
- zaradi alkanosti lahko pride pri nekaterih lesnih vrstah do pojava izrazite rjave barve,
- na strojih ne sme biti delov iz barvnih kovin, priporočljiva je plastična masa.

Prednosti, kot so:

- varstvo okolja zaradi nizkega deleža topil,
- manjša obremenjenost delavcev s parami topil,
- Manjša nevarnost požara (Vnetišče nad 55 st. C),
- univerzalna uporabnost (brizganje, valjni nanos, polivanje, premazovanje),
- zaradi zmanjšane požarne varnosti ni nujna uporaba S — zaščitnih naprav,
- razredčevanje z vodo, razredčilo v klasičnem smislu ni potrebno
- strnjen film je vodoodporen,
- vodni laki ne vsebujejo agresivnih topil in so primerni za korekcijske lake,
- vedno dražja klasična topila

pa pomenijo vendo močnejše uveljavljanje vodnih lakov.

FF-laki oz. laki z nizko vsebnostjo in emisijo formaldehida nadomeščajo klasične formaldehidne lake. Novi laki imajo univerzalno možnost uporabe, zaradi trdote pa so primerni tudi za površinsko obdelavo vratnih kril.

Pri pigmentnih lakih se uveljavljajo predvsem poliuretansko akrilni laki z veliko pokrivnostjo in kratkimi sušilnimi časi. Ti laki ne vsebujejo svinca, kroma, kadmija ter drugih težkih kovin in zato odgovarjajo naravnoznanstvenim predpisom. Uporabljajo se največ v kombinaciji s transparentnimi laki pri postopku »mokro«, pri čemer se najprej polije pigmentni, nato pa mehansko zelo odporen transparentni lak. V pohištveni industriji so v ospredju pigmentni laki z efektom odprtih por, kot osnova največkrat služita jesen in hrast.

Alternativo celulozno-nitratnim (CN) Lakom predstavljajo celulozno-acetatni (CA) laki in celulozno-acetobutiratni (CAB) laki. Odlikuje jih izredna prilagojenost svetlim lesom in slaba vnetljivost.

Nizko emisijo hlapnih komponent imajo poleg vodnih lakov tudi UV-laki, ki jih proizvajalci ponujajo tržišču pretežno v »high-solid« — visoko viskozni obliki. Novost so UN-laki primerni za brizganje na brizgalnih avtomatih in za ročno brizganje. Prednost novih sistemov UV-lakov je, da se začno sušiti, ne pa strjevati, brez prisotnosti UV — žarkov, imajo manjšo gostoto kot laki za valjčno nanašanje; s tem je zmanjšana možnost zamašitve brizgalnih aparatov.

Strjevanje dosežemo z UV sevanjem, pri čemer je potrebna manjša koncentracija energije kot običajno.

Novost so barvni UV- pokrivni laki, ki so kemijska kombinacija nenasičenih poliesterskih in akrilatih smol z manj kot 5 % deležem topila. Te lake po nanosu obsevamo par minut pod vplivom UV — žarkov v nekaj sekundah dosežemo končno trdoto.

Laki z bisernim efektom (biserni laki) so se prvič pojavili leta 1985. Z njimi dosežemo efekte, ki niso možni z običajnimi sredstvi. Povpraševanje po teh lakih je veliko, najbolj iskani so svetli pastelni barvni toni v različnih niansah.

V praksi se je pokazalo, da so poleg svetlih željeni tudi temnejši toni, kar pa z bisernimi laki ni mogoče doseči. Kot alternativa so bili razviti laki z grafitnim efektom (grafit-laki), ki so predstavljali letošnjo sejamsko novost.

Ponujena je bila paleta temnih barvnih nians, ki so zanimiva poživitev v pohištveni industriji.

Slabši odziv so doživeli laki s kovinskim efektom (metal-laki), namenjeni predvsem kopalništemu, mladinskemu in modernemu stavbnemu pohištvo.

Vojko KAKER, dipl. inž. les.

SAMOUPRAVNO IN DRUŽBENOPOLITIČNO DELO

Komu bomo zaupali?

Našim predstavnikom v delavskih svetih in izvršilnih organih potekajo mandati. Po sprejetju zaključnih računov v temeljnih organizacijah in v LESNI bomo volili nove predstavnike in imenovali organe v TOZD in v LESNI.

Z razvojem samoupravljanja od leta 1950 dalje postaja dolžnost opravljanja funkcije v delavskem svetu vedno bolj zahtevna.

Na vsa usta se hvalimo doma in v svetu, da je pri nas delavski razred na oblasti. Morda je delavski razred kot neotipljiva, abstraktna teoretična kategorija res na oblasti, v pravno-teoretičnem smislu. V konkretni praksi pa se

resnica kaže drugače. Izrazimo jo lahko tako, da delavec še nikoli v zgodovini ni bil tako blizu oblasti, kot je danes v Jugoslaviji.

Na oblasti suvereno pa ni.

Vsi, ki vlečejo voz nazaj: birokrati, tehnokrati, etatisti, stalinisti, apolitični samozavanci, so vedno uslužno pripravljeni, da komandirajo in odločajo namesto delavca — delavcev ali njegovem — njihovem imenu. Ko nastopi konkretna tudi materialna odgovornost, pa se znamo vsi zelo hitro pokriti s sklepi, s stališči in odločitvami delavcev.

Tako zaznavam našo konkretno družbeno prakso, ki je v zadnjem času, s poglobljanjem kriznega stanja na vseh področjih, vse bolj ugodno rastišče za tiste, ki jim samoupravljanje ne »štima«, kakor pa za tiste, ki so zavestno predani samoupravljanju. Seveda pa je treba tudi samoupravljanje kot temeljni družbenoekonomski odnos v Jugoslaviji razumeti pravilno. V globoki in tudi nevarni zmoti so tisti, ki mislijo, da lahko samoupravljajo cel »šit« in ne znajo ločiti nujno potrebne in disciplinirane poslovne linije, ki je le v izvršilni funkciji samoupravnih odločitev, od procesa samoupravljanja, ki teče od razmišljanja nas

France Popit obiskal naše gozdarje

Predsednik predsedstva SR Slovenije je v spremstvu člana predsedstva CK ZKS Alojza BRIŠKEGA in svetovalca Viktorja ŽAKLJA obiskal naše gozdarje 5. novembra letos. V Hudem kotu na Pohorju si je ogledal spravilo lesa z gozdno žičnico in se v pogovoru z gozdnimi delavci seznanil z njihovimi življenjskimi in delovnimi razmerami.

Razgovor je tekel o problematiki gospodarjenja z gozdovi. Predstavniki LESNE so predstavnika predsedstva SR Slovenije seznanili s cilji in usmeritvami gospodarjenja z gozdovi na našem območju ter nazorno prikazali perečo ekološko problematiko. Povedali so tudi, kako razmišljajo o spremembah organiziranosti gozdarstva, da bi lahko na našem območju bolje gospodarili, če bi enote organizirali po teritorialnem ne pa po lastniškem principu.

Predstavniki radeljske občine so v zvezi s temi razmišljanji izrazili bojazen o odlivanju dohodka iz radeljske občine v Slovenj Gradec, kjer je sedež naše delovne organizacije.

France POPIT je pohvalil prizadevanja gozdarjev za dobro, racionalno gospodarjenje v gozdovih. Organiziranost gozdarstva je problem: že tako je drugačna, kot jo imajo ostala gozdna gospodarstva v Sloveniji; zato se bo potrebno dogovoriti med gospodarskimi in upravnopolitičnimi strukturami in najti skupne cilje.

Ekologijo moramo obravnavati z vso resnostjo. O tej problematiki, ki je veliko širšega pomena razpravlja tudi skupščina SR Slovenije.

V koroški regiji bo moralo gospodarstvo z rudnikom Mežica najti pot, kako zmanjšati emisijo strupenih plinov.

France POPIT je gozdarje seznanil tudi z aktualnimi družbenimi in političnimi problemi v državi.

Ida ROBNIK

vseh preko dobro in strokovno pripravljenih predlogov do samoupravne odločitve.

V prav tako globoki in nevarni zmoti pa so apolitični tehnokrati in samozavci, ki se na svoj način še vedno borijo za zadnje ostanke oblasti mimo delavcev.

Teh nekaj misli zapisujem zato, ker se morda vsi zavestno ali nezavestno znajdemo zdaj v tem ali drugem taboru. Obstaja pa še tretji tabor, ki je morda najštevilnejši: tu so ali smo zbrani tisti, ki so — smo osvojili stališče: nikamor se ne bom mešal, saj se ne splača, nič ne pomaga, uspemo tako ne...

Morda nosi prav ta skupina v sebi veliko nevarnost, ker nosi v sebi tudi številčno veliko moč. Samoupravno politična pasivnost, fatalizem — torej predanost v usodo — je gotovo prav toliko nevarna kot prvi dve skupini: to so samoupravni hrupneži, ki bi radi samo samoupravljali in čim-manj ali nič delali, in po možnosti še druge motili pri delu in druga skupina, ki želi uživati poseben blago-

slov in na neki način vsaj sodelovati pri delitvi oblasti.

Res je, da pri tako kritičnem ocenjevanju najbrž tudi mi v LESNI nismo nobena izjema. Pri ugotavljanju dela samoupravnih organov v mandatu, ki se izteka, pa le moramo ugotoviti, da so se v LESNI samoupravni organi, družbenopolitične organizacije znašli pri težjih odločitvah vedno na skupni trasi s poslovodno linijo, torej ugotavljamo trend vsebinsko pozitivnega razvoja samoupravljanja. Seveda pa tudi pri nas ni nič tako dobro ne bi moglo biti boljše. Vsi pa smo odgovorni, da ostane naš samoupravni voz trdno na tirnicah. Ne potrebujemo nobene trde roke, gotovo pa potrebujemo trdno samoupravno socialistično demokracijo.

Takšna precej površna in kritična ocena pa nam nalaga obveznosti, da smo v pripravi na volitve v samoupravne organe zelo prizadevni. Vse osnovne organizacije sindikata, osnovne organizacije ZK in osnovne organi-

zacije ZSMS naj bodo pri evidentiranju novih kandidatov in kandidiranju res prizadevne. Še posebno skrbno moramo kandidirati in predlagati tiste, ki bodo prevzeli ključne funkcije v delavskih svetih in izvršilnih organih.

Osnovno načelo nam mora biti, da zaupamo tistim, ki so sposobni in voljni, da funkcijo prevzamejo. Smo za kombinacijo, da bomo mi zaupali njim, torej našim novoizvoljenim predstavnikom; novoizvoljeni predstavniki pa morajo zaupati nam, da jih bomo pri njihovih odgovornih odločitvah podpirali in jih disciplinirano izvajali. Naš skupen cilj pa je boljše življenje nas vseh. Znano nam je, da smo v težkem položaju, vedeti pa moramo, da izven nas ni rešitve. Rešitev je torej v naših rokah, morda ne samo, ampak v pretežni meri.

Za zaključek parafraziram: nihče nam ne bo rešil težav: ne kralj, ne cesar, ne ZIS in ne bog; rešitev težav je delo naših glav in rok.

Jure SUMECNIK

EKOLOGIJA

Naloge gospodarstva pri umiranju gozdov

Pod tem naslovom so slovenski gozdarji imeli v Topolšici od 18. do 21. novembra 1987 strokovni seminar. Ker so si na terenskem delu posvetovanja zadnji dan ogledali najbolj prizadete gozdove v Šaleški in Meziški dolini, jim je bila Topolšica najprimernejši kraj za srečanje. V nekoč najbolj poznanem kraju za zdravljenje pljučnih bolezni so se tokrat prav tako strokovno ukvarjali z zdravljenjem pljuč — to pot ne človeških, temveč o naših skupnih pljučih: o gozdovih.

Seminar je organiziral gozdarski oddelek pri Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Za pripravo in njegov potek je skrbel, kot že nešteto krat, prof. dr. Dušan Mlinšek. S predavanji o najnujnejših delih in nalogah v gozdarski operativni je nastopilo mnogo profesorjev z gozdarske fakultete, znanstvenikov s slovenskega gozdarskega in lesarskega inštituta, gozdarjev iz vseh naših gozdnih gospodarstev in drugi. O vplivu onesnaženega zraka na zdravje ljudi v območju Velenja in Šoštanja je področno poročal zdravnik dr. Gams, pa tudi kmet Franc Brlež iz Zavodnj je povedal svoje izkušnje, opažanja in slutnje težkih posledic zaradi sedanjega obolenja in izginevanja gozdov. Inženir Marjan Šolar je razgrnil pred udeleženci najnovejše podatke o poškodovanosti gozdov zaradi strupenih plinov iz industrijskih in termoe-

lektrarniških dimnikov. Letošnje poletje je analiza zajela vse jugoslovanske gozdove, vendar ti podatki še niso zračunani. Za Slovenijo pa so ti podatki že znani in so za posamezna gozdno-gospodarska območja že objavljeni. V »črni knjigi«, ki jo je v mesecu novembru izdala Samoupravna inter. skupnost za gozdarstvo v Ljubljani, piše, da je v Sloveniji letos obolelih 44 % vseh gozdnih dreves. Najbolj poškodovana drevesna vrsta je jelka, ki hira pri nas že vrsto let, takoj za njo pa je smreka in bor. Najmanj poškodovani so listavci, ker vsako leto menjajo svoje liste. Morda pa so prav zaradi tega oboleli le manj vidno in za njihovo resnično zdravstveno stanje sploh ne vemo.

V skupino z najvišjo stopnjo poškodovanosti spada, na žalost na prvo mesato, prav naše slovenjegraško gozdnogospodarsko območje. Poškodovanih je 75 % gozdov. Drugo mesto pripada gozdnemu gospodarstvu Nazarje in tretje gozdnemu gospodarstvu Kranj. Zares žalostni rekordi!

V Topolšici so prikazali seznam sedaj znanih vzrokov, zaradi katerih so gozdovi Evrope v nevarnosti. Zbral jih je gozdarski inštitut na Dunaju. Takole so naštet:

avtomobilski promet, bakterije, divjad, drevesne metode spravi-la, emisije industrijskih in podobnih plinov, fotooksidanti, gensko si-romašenje, gnitje korenin, goste vlake, homogeniziranje, kemična sredstva, mehanizirane sečnje, mikoplazme, moker sneg, monokultu-re, motnje v odtoku vode, nematode, neodporne sadike, neprimerne gradnje, objedanje, ogljikovodiki, ozon, paša v gozdu, pomanjkanje mineralov, poškodbe pri spravilu, poškodbe tal, pozebe, prah, radio-nukleidi, rane na deblu (padajoče kamenje), shematska redčenja, smučišča, suša, stelarjenje, škodljive snovi v zraku, težke kovine, tež-ki stroji v gozdu, toča, turizem, umetno gnojenje kmetijskih zemljišč, viharji, visoke sečnje, vodne melioracije, zakisevanje tal, zanemarjena nega gozdov, zanemarljeno varstvo gozdov, žuželke, žveplov dioksid.

Vzrokov je tako veliko, da gozd kot naravni ekosistem enostavno tako velikih obremenitev ne prenese več. Zato se moramo vsi skupaj truditi, da zgoraj naštetih obremenitev zmanjšamo na čim manjšo možno mero in napake, ki jih povzročamo pri ravnanju z gozdom, odpravimo.

Naj naštejem še nekaj misli, ki so jih izrekli avtorji posameznih pri-spevkov:

Prof. dr. Dušan MLINŠEK: Glavni vzrok za umiranje gozda je vsekakor človekovo agresivno vedenje vsehpoprek. Najprej okolje vul-garno onesnažujemo, nato pa z visokozvonečimi znanstvenimi razla-gami tolmačimo, kako nesnago odpraviti. Vsaka moderna družba želi rešiti svoje gozdove, nikakor pa ni pripravljena spremeniti svojih na-vad. Glavni povzročitelj onesnaževanja narave in pešanja gozdov je vsekakor prevelika poraba energije, saj se sprošča pri njenem pridobi-vanju prevelika količina strupenih stranskih produktov. V Evropi je gozd ogrožen na površini šestih milijonov hektarjev. Gozd ne bo leha le zaradi enega »škodljivca«, temveč zaradi medsebojnega delovanja mnogih činiteljev. Učinki majhnih, toda stalno delujočih količin škodljivih snovi vzbujajo resne skrbi in s tem postavljajo na zatožno klop tiste znane predpisane »dovoljene meje onesnaževanja«, na ka-tere se onesnaževalci tako radi naslanjajo. Potrebno je popolnoma spremeniti naše poglede na to: Kaj gozd je? Odpornih drevesnih vrst na onesnaženo rastno okolje ni. So pa različni osebki, neke drevesne vrste na onesnaženo okolje bolj ali manj odporne. Reagirajo na razli-čne načine in eni prej, drugi pozneje. Zato je naša najpomembnejša naloga ohraniti genetsko pestrost in genetsko bogastvo tako znotraj ene vrste kot pri vseh vrstah. Gozd postaja danes vedno bolj inštru-ment za nakazovanje človekovega zdravstvenega stanja. Zato se mo-ramo naučiti čitati s tega »instrumentarija gozda« in moramo hkrati dojeti, da je gozd sam postal bolnik. — Posebna lega Alp in pogorja Dinaridov povzroča morda še posebno turbelenco zahodnih zračnih tokov in s tem še povečano odlaganje nesnage na zavetrni strani Alp in Dinaridov. S tem je mišljen transport škodljivih snovi od daleč, saj umirajo tudi tisti gozdovi, ki so od strupenih dimnikov zelo oddalje-ni.

Zaradi zgoraj naštetih težav priporoča prof. Mlinšek pri gozdno-gojitvenem ravnanju v prid ohranjanja gozdov naslednje: Naš cilj, oziroma postulat v bodoče, naj bo: nič več »napredek gozda«, temveč »ohranitev gozda«. Nenehno razmišljanje samo o napredku »gozdne produkcije« je stvar bolne ekonomije, tako imenovane »produktivistične družbe«. Zato je naš uspeh pri ohranitvi gozda odvisen prvenstveno od nas samih. Vendar pa danes postaja bistveno: Kako uspešno premostiti nastajajočo krizo gozda? Ujme in podobni dogodki redno spremljajo razvoj gozda in na gospodarski gozd tudi »moteče« vplivajo. Vendar je to v naravi, danes pa počnemo stvari na svetu, ki so proti naravi. Gozd je bolnik in je temu primerno treba podrediti vse, torej tudi gojenje gozdov. Potrebna je preusmeritev v gozdnogo-jitvenih ciljih, da bi varčno razvijali še vnaprej, pa čeprav okrnjen, večnamenski gozd; še posebej njegovo varovalno funkcijo.

Glavni vzroki za umiranje gozda so motnje v vodnem režimu za posamezne rastline. Motnje povzročamo z napačnimi spremembami okolja in zmotnimi posegi znotraj gozda. Samo 2—4 % vse sprejete energije porabi drevo za asimilacijo, pretežni del energije pa porabi drevo za transport vode in v njej raztopljenih hranilnih snovi. Gre to-rej za velike spremembe v tleh, kot so pregoste vlake in malomarna traktorska spravi-la, saj je glavni splet aktivnih korenin le v dvajset-centimetrski globini tal. Škodljivi vplivi na gozd se ne seštevajo, tem-več se integrirajo.

Temelji nege postajajo vse pomembnejši. Nega je edini pripomo-ček, s katerim bomo ohranili gozd. Med drugim je potrebno pravočasno vzgojiti ali vnesti podstojni sloj in puščati v sestoji vse vitalno drevje. Narava se sama rešuje po svoji najboljši poti, mi pa moramo to njeno »najboljšo pot« pri gospodarjenju z gozdom spoštovati in negovati. Seveda jo moramo prej videti, oziroma znati predvideti. Lo-kalni pojavi naglega propadanja gozdov in lokalni pojavi o izboljša-vah stanja gozda znotraj splošnega postopnega propadanja gozda je pravilo, ki ga morajo projekti in gojenje gozdov še posebej spoštovati.

Funkcija gozdnogojitvenih načrtov postaja vse pomembnejša. Njihovo izdelovanje je potrebno prilagoditi novim konceptom o gozdnogojitvenih ciljih.

Delo z gozdom in še posebej gojenje gozdov zahteva danes spro-stitev gozdarja (ukinitve administriranja, poenostavitve dela, uvajanje novih tehničnih pripomočkov, stimuliranje dela v gozdu), skrbnejše posege v gozd in prevzemanje novih strokovnih nalog. Za vse to pa potrebujemo novo organizacijo, ki bo slonela na principu teritorial-nosti in odgovornosti.

Potrebujemo KATALOG INFORMACIJ, ki bo nam in zanam-cem trajno in neprekinjeno sporočal o umiranju gozdov in podob-nem, o naših ukrepih in še posebej o naših izkušnjah. Skrbneje bomo morali beležiti dogodke o količinah, vsebini, času in okolnostih, v ka-terih so ti dogodki nastali. Takšen katalog nam bo postal pripomoček tako na lokalni kot na republiški ravni!

To je le nekaj zabeleženih misli prof. Dušana Mlinška na semi-narju o nalogah gozdarstva pri današnjem umiranju gozdov. Prihod-njič vam bomo podali še misli drugih strokovnjakov, ki so na našem posvetovanju v Topolšici sodelovali.

Andrej Šertel

DREVO ŽIVLJENJA

Leto za letom
si porečem
še to pomlad,
še boš ostalo
pri življenju.
In ko poženeš
prve liste,
ko se pokažejo
prvi cvetovi,
vem, da bodo
tudi sadovi!

Nekaj vej
se že suši
pa se borim jaz
in ti.
Kako ponosni sva
obe poleti
ko se v krošnji
lovijo ptiči
in ne nehajo peti.

Na jesen,
ko odpade
poslednji list
in ko te
ohladijo prve snežinke
in mraz,
pomislim:
Je sedaj tvoj čas?

Ob dolgih
zimskih dnevih
pozabim nate.
Ko pa se vate
zazrejo
prvi pomladni žarki
in moje oči,
čakam v upanju
da zaživiš, ozeleniš.
Še boš živel
to leto!

Jerica SMOLČNIK

Drago ŠULEK, predsednik skupščine občine Titovo Velenje: »V imenu skupščine in v imenu družbenopolitičnih organizacij občine Titovo Velenje vam zagotavljam, da bomo storili vse proti odlagališču jedrskih odpadkov...«

Dr. Bogomir CELCER: »V imenu prebivalstva, ki nam je zaupano v zdravstveno varstvo ter v lastnem imenu protestiramo zdravniki koroške regije zoper načrtovano gradnjo jedrskega odlagališča...«

Albin ŽIŽEK: »Sem proti gradnji jedrskih elektrarn. Zvest naših ljudi je tako visoka, da vedo, kaj bi se zgodilo, če bi odlagali jedrske odpadke v naši bližini. Odlaganje jedrskih odpadkov vidim le v puščavah Gobi, Sahara...«

»Hočemo živeti, ne umreti...«

Smrt nam preži na vsakem koraku. Ali ji bomo dovolili, da bo prišla med nas?

Atomska energija, atomske elektrarne, atomsko orožje, vojne, vse te in druge stvari so v naše otroštvo kanile kapljice grenkobe. Čeprav ne želimo, da se vđajamo razmišljanju o tem, v kaj spreminjate neokrnjeno naravo, nas sami silite k prezgodnjemu razmišljanju. In sedaj je pravzaprav pred našim pragom ena možnih lokacij za odlaganje jedrskih odpadkov.

Ceprav otroci še ne moremo razumeti vseh nevarnosti jedrskega odlagališča, se vendar zavedamo, da je to potencialna nevarnost, iz katere preži smrt. To si mi otroci predstavljamo kot tempirano bombo, ki lahko zdaj, zdaj eksplodira. Ob vsem tem pa nas, otroke, ki smo dediči narave, potiskate ob stran.

Oh, zakaj pa? Saj je vendar znano, da kadar odrasli govorijo, morajo biti otroci tihi. Potem pa seveda tarnate: »Sramota, kakšna je danes mladina!« Kakšni pa tudi naj bodo otroci — stisnjeni med betonske nebotičnike in sivi pusti asfalt; otroci, ki nimajo več čistih gozdov, po katerih bi se sprehajali, ne travnikov, kjer bi se igrali. Zjutraj pa jih namesto petja ptic zbudi hrup avtomobilov. Z umiranjem narave se tudi mi otroci spreminjamo v stroje brez srca in razuma. Ne pomislimo niti, da je vendar narava, katero hočemo v svoji neskončni častihlepnosti podjarmiti, še vedno veliko nad nami. Ta gospodariča pa se bo slej ko prej znesla nad nevaležnim človeštvom.

Barbara ROTOVNIK
5. razred OŠ Šmartno

EKOLOŠKO PROTESTNO ZBOROVANJE

»Ne umiraj, gozd zeleni« je na zborovanju dodal svoj NE Marjan SMODE

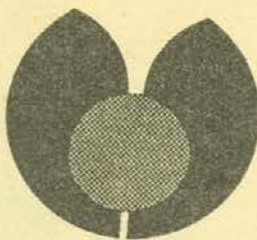
»Mi mladi smo kovači naše prihodnosti, čeprav si jemljejo pravico, jim ne bomo dovolili, da za blagor ene generacije uničijo pogoje za tisoča življenja, ki bi prišla za nami!«

Kmetje so prišli na demonstracije s traktorji

KOROŠKA KMETIJSKA
ZADRUGA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC
KOROŠKA ZADRUŽNA
HRANILNO KREDITNA
SLUŽBA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC

PRILOGA ZA KMETIJSTVO izhaja me-
sečno. Prilogo izdaja KKZ Slovenj Gradec
in KZ HKS Slovenj Gradec in je sestavni
del Viharnika.

Ureja uredniški odbor. Glavna urednika
Rok Gorenšek in Jože Krevh.

Naslov: KKZ Slovenj Gradec, Celjska
cesta 7, Uredništvo priloge za kmetijstvo,
telefon 842-341.

Tisk: ČGP Večer Maribor, Tržaška cesta
14, 62000 Maribor, 1987.

PRILOGA ZA KMETIJSTVO

LETO XX — ŠTEVILKA 11

DECEMBER 1987

POŠTINA PLAČANA

SUDANSKA TRAVA (*Sorghum vulgare* var. *sudanensis* priper.)

Na kmetiji Kobolt na Dobravi so letošnje leto pričeli s pridelova-
njem povsem nove kulture — SUDANSKE TRAVE. Ker je o njej pri nas
še malo znanega (tudi v strokovni literaturi so podatki še neenotni), naj
ta sestavek opozori na njene glavne značilnosti.

Sudanska trava je izključno enoletna krmna rastlina, ki se upora-
blja za prehrano živali v obliki zelene krme, silaže, sena ali paše. Izvira
iz Sudana (Afrika), po katerem nosi tudi ime. Je rastlina suhega in to-
plega klimata. Razširjena je v istih področjih kot koruza.

Glede na to, da ima skromne zahteve za uspevanje, visoke prino-
se, dobro hranljivo vrednost, visoko odpornost proti boleznim in škod-
ljivcem, spada med pomembnejše krmne rastline.

Lahko jo gojimo samo ali pa v mešanici z drugimi strniščnimi rast-
linami (npr. s sojo, bobom, inkarnatko, grašico, aleksandrijsko deteljo).
Ugodna je za ekonomično izkoriščanje površin kot naknadni ali strniš-
čni posevek, zaradi odpornosti na sušo in višje temperature v sredini
leta.

MORFOLOŠKE LASTNOSTI

Sudanska trava spada v družino trav. Po izgledu je podobna sirku.
Korenina je lasasto razvejana, tako da prodira globoko v tla (2,5 m),
ima pa tudi sposobnost absorpcije mineralnih snovi iz težje topnih oblik.
Steblo je visoko okrog 2 m, doseže pa tudi do 3,5 m. Iz nadzemnega
kolenca se lahko razvije 40—50 stranskih stebel. V prvih treh tednih po
setvi raste počasneje, kasneje pa zelo hitro (7—8 cm na dan). Zaradi
specifičnega razraščanja stebela je treba kositi nekaj cm nad zemljo.

List je dolg 30—60 cm. Število listov je veliko, kar pa vpliva tudi na
količino listne mase.

Cvet je metlica.

Seme je zrno velikosti 3—4 mm, temno rjave do črne barve.

Ceprav velja za skromno rastlino, ima nekatere specifične lastno-
sti. Seme vzklije pri 8—10°. Najranejša setev se opravlja v mesecu
aprilu, 8 dni po setvi koruze za zrno. Najkasnejša pa v sredini julija kot
strniščni posevek. Vegetacijska doba traja 90—115 dni. Za hitro rast je
potrebna dnevna temperatura več kot 13° C. Dobro reagira na letni dež
in se hitro regenerira. Uspeva tudi na slabše plodnih zemljiščih. Ne
prenaša pa hladnih težkih, mokrih, kislih ali peščenih tal.

AGROTEHNIKA

Pri pridelovanju sudanske trave je treba obvezno upoštevati kolo-
bar, ker zelo izčrpa zemljo. Sudanska trava ni dober predposevek za
nobeno kulturo, če se ne uporabijo večje količine gnojila. Kot predpo-
sevek so ugodno dobro gnojene okopavine in posevki gostega sklopa,
ki ne puščajo zapleveljene njive. Dobro reagira na gnojenje z hlevskim
(20 t/ha) in mineralnim gnojilom (80—140 kg dušika/ha, 50—60 kg fos-
forja/ha, 70—80 kg kalija/ha). Dušik damo v treh odmerkih: 1/3 se do-
da ob setvi, 1/3 ko ima rastlina 6—10 listov, 1/3 po prvem odkosu.

Najpogostejše se seje kot naknadni ali strniščni posevek. Za proiz-
vodnjo zelene mase za siliranje se lahko goji v obliki glavnega ali nak-
nadnega posevka. Da je zagotovljena redna preskrba s krmo se seje v
presledku 15—20 dni.

KOROŠKA KMETIJSKA ZADRUGA
SLOVENJ GRADEC

ČESTITA

SREČNO NOVO LETO 1988

VSEM SVOJIM ČLANICAM IN ČLANOM, KOOPERANTOM
IN PRIJATELJEM, SODELAVKAM IN SODELAVCEM,
AKTIVOM KMEČKIH ŽENA IN MLADIM ZADRUŽNIKOM,
UPOKOJENKAM IN UPOKOJENCEM V VSEH SVOJIH
TZO IN TOZD.

Količina semena je odvisna od razmakov v redih, rokov setve in namena uporabe.

Gosta setev	medvrstna razdalja 15–20 cm	40–50 kg/ha semena
redkejša setev	medvrstna razdalja 40–50 cm	18–30 kg/ha semena
sred. trava + grašica	medvrstna razdalja 20–25 cm	18–20 kg/ha semena
		80–90 kg/ha semena

globina setve: 3–4 cm (težka tla)
5–6 cm (suha, lahka tla).

Dokler se trava ne razraste in pokrije površine, je potrebna zaščita pred pleveli kot pri koruzi.

NAČINI KORIŠČENJA SUDANSKE TRAVE

Prvič se kosi ob latenju oz. do začetka metličenja. Takrat daje največ zelene mase, najkvalitetnejšo krmo in se dobro regenerira. Kosi se 7–8 cm iznad zemlje, pri višini rastline 60–70 cm, takrat vsebuje najmanjši procent alkaloida durina. Pri sušenju sena, se durin na koncu razgradi in izgubi.

Za silažo se kosi v času mlečne zrelosti.

Če jo sejemo v mešanici, se je potrebno pri košnji ozirati na zrelost druge komponente.

Za košnjo uporabljajo motorno kosilnico, žitni kombajn ali ročno kosilnico. Če uporabljamo sudansko travo kot silažo, mora biti čimbolj drobno narezana.

Drugič jo kosimo 30–35 dni po prvem odkosu. V ugodnih letinah lahko kosimo tudi tretjič ali pasemo.

Pridelek:

kot naknadni posevek	40–55 t/ha
kot strnišni posevek	30–50 t/ha
pridelek zelene mase	40–50 t/ha
in sena	9–12 t/ha.

Tabela: Primerjava vrednosti krme (zelena krma, koruza, sudanska trava)

	suha snov (%)	prebav. organ. sn. (%)	sirova vlakna (%)	prebavlj. surove belj. (g/kg)	škrob. enote (g/kg)
ZELENA KRMA (1k., zač. lat.)	18	77	4,1	23	105
KORUZA (zač. ml. zrele.)	17	71	4,8	10	100
(vošč. zrelost)	25	72	4,6	12	153
SUDANSKA TRAVA (latenje)	18	72	4,5	18	103
(konec cvetenja)	22	64	7,2	15	105

Po kemičnem sestavu je sudanska trava izredno kvalitetna krmna rastlina. Vendar pa je vsebnost hranilnih snovi zelo odvisna od faze razvoja oziroma starosti. Vsebnost beljakovin je največja v fazi metličenja, nato pa počasi pada. Vsebnost suhe snovi in surove vlaknine pa s starostjo narašča.

SORTE

Inštitut za ratarstvo Novi Sad prideluje seme dveh sort

NS—Srem

NS—Zora (to seme ima tudi Semena Ljubljana, cena za l. 1987 1.200 din/kg).

Iz navedenih podatkov je razvidno, da sudanska trava ni rastlina, ki bi bila optimalno ugodna za naše področje, predvsem zaradi občutljivosti na nizke temperature. Zato pri nas pride v poštev kot naknadni ali strniščni posevek, posebej v sušnih pridelovalnih razmerah. Sudanska trava, ki so jo posejali na Dobravi, je lepo uspela. Kakšen je bil pridelek in njegova konzumnost pri živalih, s tem pa tudi realna uspešnost pridelovanja v našem klimatu, pa bo posredovana do naslednje priprave na setev. Res pa je, da samo en poskus ni dovolj za natančno oceno vrednosti. Potrebni bi jih bilo še več. Mogoče ne samo s sudansko travo!

(Literatura: B. Mišković: Krmno bilje,

Poljoprivredna enciklopedija

J. Korošec: Pridelovanje krme)

dipl. ing. agr. Tatjana KREJAN-KOŠAN
TZO »ODOR« DRAVOGRAD

LJUDJE OB MEJI

Meje so že od takrat, ko so prvič nastale, nekaj posebnega. Meje so zamišljene na papirju ali na zemljevidu zarisane črte, ki nasilno ločujejo narode, države in ljudi med seboj. Njihov vpliv na ljudi, ki ob njih prebivajo in živijo, pa je velikanski in na obeh straneh noč in dan pričujoč.

Ljudje, ki prebivajo ob meji, se zaradi nje nega, največkrat negativnega vpliva in režima ter posebnih pogojev, ki tam vladajo, počutijo in občutijo čisto drugače, kakor pa ostali državljani, ki ne živijo tik ob meji. Že samo dejstvo, da tam skoraj ne moreš storiti niti koraka, da pri tem ne bi bil opazovan, mora vzbuditi v človeku občutek nadzorovanosti, ki ga drugod po državi, vsaj tako močno ne pozna.

Dandanes, ko meje ne ločujejo več narodov in držav med seboj le fizično in na zemljevidu,

pač pa vse bolj tudi politično in ideološko, je življenje za ljudi ob meji še toliko težje in zahtevnejše. Dogaja se celo, da sosed sosedu, oddaljenega le nekaj deset metrov od meje na drugi strani, sploh ne pozna, ali ga celo nikoli v življenju ne sreča, pa čeprav je ta človek na drugi strani meje z njim mogoče celo v sorodu. Vsekakor je vsaka meja za ljudi, ki žive ob njej, nekaj neprijetnega, nekaj stalno prisotnega, nekaj na kar morajo biti stalno pozorni in s čimer se morajo sprijazniti in živeti vse svoje življenje.

Ta kratek uvod o ljudeh ob meji sem napisal zato, ker bi rad bralec »Priloge za kmetijstvo« Viharnika, na kratko predstavil kmetijo VRANJEK, last Pungaršek Franca in Ide, na Zgornjem Viču, št. 16 pri Dravogradu. Ta kmetija leži tik ob državni meji med Jugoslavijo in Avstrijo. Meja teče po potočku, ki teče po oz-

ki grapi tik za Vranjekovim hlevom. Na avstrijski strani se iz grape strmo dviga visok, s košatim iglastim gozdom poraščen hrib. Strm, iglast gozd obdaja kmetijo tudi na severni, nahi strani.

Vranjekova domačija meri skupno 46 ha. Gozda je 28 ha. Ostalo je »znotranščina« (njive in travniki).

V hlevu redijo 20 glav govedi: 15 krav, ostalo so telice in bikci, 50 do 150 prašičev v teži do 100 kg. Imajo pa tudi 2 konja.

Kokoši in ostalo perutnino redijo le za domače potrebe.

V posebnem ribniku gojijo ameriške in domače postrvi za domače potrebe in prodajo.

Pri hiši je tudi moderna žaga za razrez lesa.

Tako ribe kot žaga so še posebno pri srcu gospodarju Francu. Medtem ko ima gospodinja Ida svoje veselje predvsem s svinjerejo in kravami.

Vranjekovi so kooperanti KKZ TZO »ODOR« Dravograd. Oddajo do 110 litrov mleka dnevno.

Poljedelska proizvodnja je usmerjena v prvi vrsti v pridelavo krme za svinje in krave (sila-

ža, koruza, krompir). Proizvodnji so prilagojene tudi stroji (3 traktorji). Stroji omogočajo strojno obdelavo zemlje in strojno spravilo krme.

»Delati je treba. Misli, skrbeti in računati je treba znati, pa še nekako gre. Še veliko bolj bi lahko bilo, če bi naša država namenila kmetijstvu v resnici to, kar mu gre in si zasluži,« menita Franc in Ida Pungaršek. In prav imata. Na žalost so to pri nas še zmeraj le želje, ki se le težko, največkrat pa nikoli ne uresničijo.

Vranjekova domačija je tudi daleč naokoli znana po svoji pravi, slovenski, koroški gostoljubnosti. Nihče nikoli ne pride in gre od te hiše prej, da ni gostoljubno postrežen. Že ko se bližaš hiši, ki jo okoli in okoli obdaja sadno drevje, veš, da je tu pravi, dober koroški mošt doma.

»O težavah, ki jih povzroča meja, ne bi posebej govoril,« pravi. Vem le to, da je moja naloga med drugim tudi ta, da moram pomagati čuvati in varovati mejo, in našo nedotakljivost,« z nasmehom pove gospodar Franc.

Franc je ponosen in zaveden kmet. Vsa leta je član in kooperant KKZ TZO »ODOR« v Dravogradu. Sodelovanje med kmetom in kmetijsko zadrugo je dobro in potrebno, le da bi ga bilo treba še izboljševati in poglobljati. Tudi pospeševalna kmetijska služba na zadrugi, pod vodstvom ing. Branka Preglava je vredna, saj stori vse kar se od nje zahteva, seveda, če je to le mogoče storiti.

Vranjekovi tudi radi pomagajo in vsakemu, ki jih za karkoli prosi. Rezanje lesa, pomoč pri spravilu krompirja itd. so stvari, s katerimi lahko vedno pomagajo, če je komu potrebno.

Pri vsem tem pa najde Franc tudi čas za aktivno družbeno delo v raznih organizacijah.

Franc si je ženo Ido našel v Trbnjah. Dobro in skrbna gospodinja je, tako kakor je

Ida in Franc PUNGARŠEK p. d. Vranjek pri dojenju telet na naravni način

sam dober in napreden gospodar. Rodila mu je tri otroke: hčerki Violeto in Majo ter sina Francija. Violeta je že zaposlena v KKZ TOZD »MESNINA« v Otiškem vrhu v tajništvu. Maja in Franci pa sta še doma. Še nekaj je, kar ni pri vseh naših kmetijah. Za nasledstvo je poskrbljeno. Kmetija ima naslednika, to pa je tu-

di njeno poroštvo, da bo živel in se razvijala tam na skrajnem robu naše domovine, za njenim plotom takorekoč, tudi naprej, tudi tedaj, ko bodo tudi za naše kmetijstvo nastopili tisti, tako zaželeni in potrebni. Boljši časi!

Rok Gorenšek

Spomnimo se tudi starih zadružnikov

Naj vam predstavim dva stara zadružna delavca: moža in ženo, od katerih je mož, Štefan Novak, že nekaj let upokojen, žena Ančka, ki je trenutno še zaposlena, pa tik pred upokojitvijo. Oba danes živita skupaj s sinom Štefanom, tudi zadružnim delavcem, v Libeličah.

Štefan je bil rojen 3. avgusta 1919 leta v Libeličah, Ančka pa 1. julija 1930 pri Oskrtu na Libeliški gori.

Štefan Novak je imel v svojem življenju dva konjička, ki sta ga poleg družine veselila in mu veliko pomenila: aktivno družbeno življenje in udejstvovanje, tako v družbenem življenju Libelič, kjer je njegova beseda včasih nekaj pomenila, in pozneje kot zadružni delavec, zadružni delovodja, kar je bil celih 27 let svojega življenja. Štefan je veliko naredil za zadružno posestvo Libeliče. Dokupil je precej zemljišč in razširil zadružno posest. Drugi njegov konjiček pa je bil lov. Lovca je bil Štefan vse svoje življenje, to je tudi še danes. To mu je v uteho, pri tem pozabi na vse svoje skrbi. Tudi njegov sin Štefan mu v lovstvu sledi in se predaja lovskim užitkom z istim žarom in strastjo kakor oče. Vedno živahna in prijetna žena Ančka pa je bila celih 25 let zadružna delavka za vsa kmetijska dela in opravila. Bila je zaposlena samo sezonsko, kar se ji pa sedaj ob njenem odhodu v resnični pokoj že, in se ji bo še, otepa. Zadnjih 9 let je bila zadružni delovodja in skupinovodja na zadružnem posestvu v Libeličah. Tam je postala pravi strokovnjak za pridelovanje semenskega krompirja. Posebno izkušena je bila pri selekciji in odstranjevanju bolnih rastlin iz nasadov. Dobro bi bilo, če bi KKZ TZO »ODOR« Dravograd ob njenem odhodu v pokoj, tega ne pozabila.

Ančka Novak

Štefan Novak

Ko se Štefan in Ančka, sedaj po tolikih letih, ozirata nazaj v preteklost povesta: »Ja, dela je že bilo dovolj, tega nikoli ni manjkalo. Dobro, da sva ga bila navajena že čisto od mladega. 8 let sem bila stara, ko mi je umrl oče in že sem morala pri tujih ljudeh prijeti za delo,« je povedala Ančka. »Dela zares ni manjkalo, tudi v zadrugi ne. Toda osebni dohodki so bili vsa ta dolga leta pičli, še več, celo kriminalno nizki so bili. In tako sedaj, ko pogledaš nazaj, nehoti prideš do grenkega spoznanja, da bi, če bi bil še enkrat mlad, ne smel zmeraj in vsega ubogati, kar ti porečejo in kar ti naročijo.

Vsaj za vsako ceno ne!

Človek mora v življenju tudi zase kaj storiti,

zase poskrbeti. Na to pa sva midva s Štefanom le prevečkrat pozabila.«

»V letih po drugi svetovni vojni smo morali veliko delati. Vse delo je moralo biti opravljeno ročno. Delo z vprego, s konji. Sajenje, okopavanje, obsipavanje in spravilo krompirja. Setev, žetev, košnja, spravilo žita in krme, vse ročno. Danes pa vsa ta opravila igrave opravijo stroji. To je razlika, zato naju tudi tako zelo boli, ko ti porečejo, kadar povprašaš za višino pokojnine, kje da sva bila vse življenje, da bova tako malo dobila! Midva pa sva bila vse našino življenje le zadružnika, zadružna kmetijska delavca.«

Rok Gorenšek

Šolska hranilnica na Muti

Konec meseca oktobra 1987 smo s skromno slovesnostjo v šoli za kmetovalce na Muti ustanovili šolsko hranilnico HRA-NILNO-KREDITNE službe Koroške kmetijske zadruge.

Zamisel o tem je stara že nekaj let. Tudi prejšnja leta smo že sodelovali s hranilno-kreditno službo, ki je diplomantom naše šole ob zaključku dveletnega šolanja podarila hranilne knjižice z vezano vlogo.

Varčevalci šolske hranilnice so vsi učenci kmetijske usmeritve. Vključevale pa se bodo tudi razredne skupnosti kovinarske in konfekcijske usmeritve.

Menim, da je sodelovanje koristno, saj bodo učenci tudi kasneje s hranilno-kreditno službo sodelovali kot kooperanti za drug koroške regije.

Vsem, ki so nam pri ustanovitvi pomagali, se iskreno zahvaljujemo.

Ob ustanovitvi hranilnice je imel govor Mihael Demšar, tajnik Zveze HKS Slovenije, ki ga v celoti objavljamo.

Za kmetijsko šolo Muta:
Gosak-Gačnik Alenka, inž. agr.

SPOŠTOVANI MLADINCI!

Pozdravljam vas v imenu 200-tisoččlanske družine varčevalcev — članov zadružnih hranilnic in posojilnic v Sloveniji, pozdravljam vas v imenu Zveze hranilno kreditnih služb, ki v republiki vodi in usmerja zadružno hranilništvo.

Jutri praznujemo svetovni Dan varčevanja. Tisti, ki so ta dan razlagali za dan varčevanja, verjetno niso imeli v mislih samo denar in denarno varčevanje, ampak varčevanje v širšem smislu. Saj je potrebno varčevanje z vsemi dobrinami, ki nas obdajajo, tudi tistimi, ki nam jih daje narava. Varčevanje ne smemo razumeti kot spravljane na kup. Varčevanje je v bistvu le modrost pametne potrošnje, tistega, kar imamo, pa najsi gre za denar, zrak, dobro vodo, čisto okolje in razne materialne dobrine.

Danes ustanavljate pri vas šolsko hranilnico. Šolsko hranilništvo je bilo že nekoč zelo razvito, danes ga pri nas organizira in vodi predvsem Ljubljanska banka, lansko leto pa smo začeli z organiziranjem teh hranilnic tudi na naši zvezi in jih želimo ustanoviti predvsem

med kmečko mladino, povsod tam, kjer tega še ni storila Ljubljanska banka. Cilj ustanovitve teh šolskih hranilnic ni v tem, kako velike vsote denarja se bodo tudi zbrale. Šolske hranilnice imajo predvsem vzgojni pomen, da se mladi ljudje vzgajajo v varčevalnem duhu tudi pri zbiranju in porabi denarja ter, da se varčevanje prenaša tudi na drugo področje vsakdanjega življenja.

Vi ste se, upam, s tem, da ste se vpisali na to šolo, odločili za kmetijski poklic. Ne vem, kateri poklic je najlepši, gotovo pa je, da ste se odločili za enega najlepših poklicev, hkrati pa tudi enega najtrših. Kmetje in delavci v kmetijstvu so namreč pomočniki matere narave, so soustvarjalci najzlahtnejše dobrine na svetu, to je hrane, ki omogoča obstoj človeštva. Odločili ste se, da boste delali v najbolj perspektivni panogi, ker brez hrane ne more nobena družba na svetu. Žal nam vse to velikokrat ni razumljivo, ker kmetje kljub svojemu garanju ne dobijo povrnjenih svojih stroškov

in truda, pa tudi narava je s kmetom velikokrat zelo kruta. Vendar upanje za boljše čase obstaja in želim vam veliko življenjskega optimizma pri vašem delu. Bodite dobri učenci, pomagajte si med seboj. Le v učenju in medsebojni pomoči, tovarištvu, poštenju in morali vam ni treba varčevati, več kot boste dajali, več boste dobili.

Čestitam vam, da ste se odločili ustanoviti šolsko hranilnico. Pri tem delu vam želimo veliko uspeha. Vodstvu šole se zahvaljujem za razumevanje in vzpodbudo pri tej odločitvi, hkrati pa vas prosim, da skupaj s Koroško hranilnico in posojilnico Slovenj Gradec spremljate razvoj mlade hranilnice in ji pri tem delu vsestransko pomagate.

Nekaj začetnih sredstev za ustanovitev hranilnice pa prispeva tudi naša zveza, zato vam izročam dobropis za 500.000,— dinarjev.

Tajnik Zveze HKS
MIHA DEMŠAR

Z »INTEGRALOM« V ČRNO GORO

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

NA POT!

Naš avtobus je krenil na dolgo pot ob 20. uri zvečer z avtobusne postaje Ravne na Koroškem, kjer se je udeležencem ekskurzije s področja občine Ravne v zadnjem hipu pridružila tajnica društva tov. ing. Malči Ceklin, kar je bilo zelo lepo od nje. V Dravogradu so se nam na avtobusni postaji pridružili udeleženci ekskurzije s področja občine Radlje pod vodstvom neumornega ing. Herberta Hedla in udeleženci iz občine Dravograd. Avtobus je odpeljal iz Dravograda proti Slovenj Gradcu in tam naložil večino svojih udeležencev. Okoli 21. ure smo krenili proti Mislinji in Doliču, kjer smo pobrali zadnja dva para izletnikov.

Pot je peljala skozi pet republik Jugoslavije: Slovenijo, Hrvaško, Bosno in Hercegovino, Srbijo in Črno Goro.

Mnogo smo videli. Marsikaj, kar nam poprej ni bilo čisto jasno, sedaj bolj poznamo in razumemo. Rusi imajo popolnoma prav s svojim pregovorom, ki pravi »BOLJE JE ENKRAT VIDETI KOT STOKRAT SLIŠATI«. Videli smo nočni razsvetljeni Zagreb, Zenico, izvir — Vrelo Bosne, Ilidžo, Sarajevo z Baščaršijo in Husrev Begovo Džamijo, Planino Romanijo, Goradže in FOČO na Drini, Pljevlje, Dobro Polje, Kolašin, kanjon reke Morače, Titograd, Tuzi, albansko hišo, Agrokombinat 13. julij, Cetinje, državni muzej, Lovčen 1660 m z Meštrovičevim mavzolejem črnogorskemu knezu in Vladiki

Petru Petroviču II Njegošu. Peljali smo se po serpentinah in ozki cesti, ki vodi iz Cetinja v Kotor in Boko Kotorsko. Vozili smo žal ponoči, toda bilo je dovolj shrljivo da so se nekateri moški, baje iz strahu umaknili v ozadje avtobusa, neka tovarišica pa se je še najbolj zanesla na moč svoje ovratne veržice, katere se je na vsakem ovinku trdno oklenila. Hercegnovi, Igalo, Dubrovnik, Mostar z znamenitim starim mostom, Jablanica s porušnim mostom, ki kot zgodovinski objekt spominja na junaške dni NOB Jugoslavije. Hidrocentrala Jablanica, Prozor, Bugojno, Jajce, Banja Luka, Bosanska Gradiška, Ptuj in Maribor so tudi bili na naši poti. Dolgo vožnjo v udobnem avtobusu. Integrala Prevalje smo proti pričakovanju dobro prestali. Za lakoto in žejo med potjo so poskrbeli bratje Javornik Ferdo, Franc, in Albert s Sonjo in Alenko, tako, da nas ves čas, ki smo ga preživeli na avtobusu, nista mučili.

Naš Jože Krevh je med vožnjo organiziral tekmovanje za najpopularnejša miss in mistra ekskurzije. V ta namen je zbral lep znesek prostovoljnih prispevkov, s katerimi je pozneje posebna komisija kupila hrano in pijačo in podelila nagrade. Jože in Ferdo ter drugi fotografi so posneli o ekskurziji tudi vrsto lepih posnetkov. Tudi brez nezgod med vožnjo ni šlo. Izgubili smo dva kovčka. Izguba je za nekaj časa skazila razpoloženje, ne le prizadetima paroma pač pa tudi vsem, ki smo bili na ekskurziji. Upamo, da bo zavarovalnica prizadetim izgubo poravnala.

Vodič Drago je na povratku v avtobusu organiziral tekmovanje desne proti levi strani. Po zaslugi tov. Kristine iz Radelj, je zmagala

leva stran. Bilo je mnogo smeha, posebno ko je morala Alenka Kašniku zašiti »SLIC« na hlačah. To je bilo zelo zahtevno opravilo, ki je terjalo močne živce na obeh straneh. Ob nali-vu v Mostarju, ko smo bili mokri do kože, pa je Kašniku vendarle prav prišlo, saj mu voda ni mogla zmočiti premoženja. Tudi Jože se je tresel, ko je moral pred vsemi sleči majico in obleči Kristinin moderček. Jože Hedi pa je bil ves moker od potu preden je otipal in našel kolena svoje žene z zavezanimi očmi. Ko je otipal kolena, ki mu jih je nastavil tov. Peter P. se je pridružil: »Moj duš, to mora biti pa ena prava k...«, ko ima tako špičasta in suha kolena.

Prepričan sem, da je vsak izmed udeležencev na tej ekskurziji doživel kaj lepega, kaj takega, kar ga bo na to gotovo še dolgo spominjalo. Takšnih ekskurzij si še želimo. Hvala vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je vse potekalo tako uspešno, kot je. Posebna hvala pa tov. Tinetu Vižintinu, ki je bil duša te ekskurzije, pobudnik poti v Črno Goro, ki je veliko doprinesel, da je ekskurzija tako lepo uspela.

Rok Gorenšek

SREČNO
1988

Kadar nam je potrebna zdravniška pomoč . . .

Našim varovancem je zagotovljeno celodnevno zdravstveno varstvo!

V vseh štirih koroških občinah je našim varovancem zagotovljeno celodnevno zdravstveno varstvo. V popoldanskem času delajo poleg dežurnih ambulant še druge, zato naj bi varovanci iskali v tem času zdravniško pomoč pri svojem lečečem zdravniku. Različno po krajih pa je potrebno po 18. uri iskati pomoč za nenadoma nastala obolenja in poslabšanja pri dežurnem zdravniku.

Vse varovance naj bi redno oskrbovali njihovi zanje usposobljeni zdravniki!

V splošnih ambulantah se zdravijo predvsem starejši ljudje z več obolenji kroničnega značaja. Zanje skrbijo v glavnem specialisti splošne medicine, ki so zanje strokovno najbolj usposobljeni. Otroke, šolarje in mladino najbolj oskrbijo otroški in šolski dispanzerji, kjer delajo postdiplomsko usposobljeni zdravniki in specialisti. Le-ti otroke večinoma že poznajo, prav tako tudi njihovo občutljivost ali neobčutljivost na posamezna zdravila.

Otroke naj bi praviloma obravnaval le otroški zdravnik!

V praksi pogostokrat starši sami poskrbijo, da ni tako. Dogaja se namreč, da prinesejo otroka, čeprav dela otroški dispanzer ves dan, po 18. uri v dežurno ambulanto za ugotovitvijo, da je otrok že par dni bolan. Res je, da se v dežurstvu zvrstijo domala vsi zdravniki in lahko naletimo ravno na svojega. A ta naš zdravnik nam v dežurstvu ne more nuditi tistega, kar nam lahko sicer. Bolnikove kartoteke namreč nima na vpogled, pa tudi pomožnih diagnostičnih preiskav v večernih ali nočnih urah ni moč narediti.

Dežurna služba je le za nenadoma nastala obolenja in poslabšanja!

Vsa tekom dneva nastala ali že nekaj dni trajajoča bolezenska stanja naj obravnava tekom dneva (najbolje v dopoldanskem času) lečeči zdravnik. Le-ti so za svojega varovanca najboljše usposobljeni, na vpogled imajo bolnikovo kartoteko z vso dokumentacijo in v rednem delovnem času tudi možnosti pomožnih diagnostičnih preiskav (laboratorij, rentgen itd.). V tem primeru bo bolnik najboljše oskrbovan, diagnoza bo točnejša, pa tudi zdravniku bo delo olajšano.

Pri nenadoma nastalih obolenjih ali poslabšanjih pa poiščemo zdravniško pomoč pri dežurnem zdravniku. Če se le da, bolnika sami pripeljemo v zdravstveno ustanovo oziroma, otroka lahko vedno pripeljemo, saj lahko v avtomobilu leži v naročju enega od svojcev.

Kdaj kličemo zdravnika na hišni obisk?

Zdravnika kličemo na hišni obisk k nepokretnemu bolniku, k starostniku oz. bolniku, ki ga zaradi narave bolezni ne moremo pripeljati z osebnim avtomobilom v zdravstveno ustanovo.

Neopravičljiv je klic k bolniku, ki je bolan že več dni, ker bi ga lahko tekom dneva bolje oskrbel njegov lečeči zdravnik. Prav tako je neopravičljiv klic na hišni obisk le zato, da bi kroničarju izmeril pritisk ali napisal recept. Krvni pritisk bi lahko prav dobro zmerila tudi patronažna sestra, recepte pa bi lahko svojci priskrbeli tekom dneva pri lečečem zdravniku.

Tudi poškodbe (zlomi, izvini), nastale preko dneva, se praviloma oskrbujejo v zdravstveni ustanovi tekom dneva.

Dežurni zdravnik — servisant!

Večkrat smatramo varovanci dežurnega zdravnika kot servisanta, ki je dolžan na kakršen-koli klic takoj sesti v avto in pohiteti k »stranki«. Do neke meje je to res, če je klic opravičljiv. Kdaj je opravičljiv, smo že omenili, v vseh drugih primerih pa svojce naprosimo, da pripeljejo bolnika v dežurno ambulanto oz. v dopoldanskem ali popoldanskem času k svojemu lečečemu zdravniku.

NASVETI DEŽURNIH ZDRAVNIKOV — V PRID BOLNIKOM

— Nasvet po telefonu

Ob nastanku ali poslabšanju bolezni se lahko po telefonu posvetujemo z zdravnikom o znižanju telesne temperature, o dajanju zdravil, ki jih bolnik že ima, o dietnem režimu itd. Če je zdravnik odsoten, se lahko v vsakem primeru pogovorimo z dežurno sestro, katere nasvete je tudi vredno upoštevati.

— Kronični bolnik naj ima zadnje izvide specialistov doma!

Zaželeno je, da bi imel kronični bolnik s pogostimi poslabšanji svoje bolezni vedno pri sebi zadnje izvide specialistov. Delo dežurnega zdravnika bo s tem učinkovitejše, bolniku v dobro . . .

— Tudi preprosti nasveti so učinkoviti!

Zdravniki radi svetujemo bolniku ali svojcu preprosto domače zdravilo, ki ima podoben učinek kot kemično, a je pogostokrat tudi manj škodljivo. Ne pustimo takšnega nasveta v nemar ali ne sodimo po njem zdravnika, češ, da je nesposoben ali da skopari z zdravili.

Prav tako ni zanemarljiv nasvet za znižanje telesne temperature z ohlajevanjem telesa s hladnimi ovitki. Mamice se pri tem bojijo, da bodo dodatno prehladile svoje otroke. Verjemite, da želimo le dobro in, če ta metoda ne bi bila preizkušena in učinkovita, je mi ne bi priporočali!

— Telo rabi svoj čas, da bolezen premaga!

Ko zdravnik predpiše neko zdravilo, rabi organizem svoj čas, da bolezen premaga. Izjeme so le bolezenska stanja, kjer z enkratno injekcijo odpravimo težave.

Pogostokrat nestrpni varovanci prehitevajo normalen tok bolezni. Če po nekem zdravilu ni takoj boljše, sklepajo, da zdravilo ni dobro ali pa je celo zdravnik nezanesljiv. Nekateri že po nekaj urah poiščejo drugega . . .

Vedite, da se zdravnik ravna po ugotovljenem bolezenskem stanju, varovancu svetuje in predpiše tisto, kar je doktrinarno najboljše. Sicer pa vsi zdravniki v dežurstvu naročamo kontrolo bolezni k lečečemu zdravniku.

Če naš sestavek strnemo v en stavek, lahko zapišemo: **Dežurni zdravnik naj bi bil vsak trenutek na razpolago nenadoma težko obolelemu ali poškodovanemu varovancu, zato ne dopuščajmo, da bi zaradi naše nevednosti ali neobzirnosti umrl sosed, krajan, ki bi mu hitra zdravniška pomoč lahko rešila življenje, pa zdravnika ni mogel obvestiti, ker se mudi pri našem otroku, ki ima že nekaj dni vročino, ali pri kroničarju, ki se je nenadoma spomnil, da so mu pošla zdravila.**

Dr. Marija VODNJOV
spec. šolskih otrok in mladine

Kadrovske vesti v mesecu oktobru 1987

PRIŠLI V TOZD:

Priimek in ime — datum nastopa — naloge in opravila, ki jih bo opravljal — organizacija iz katere prihaja

GOZDARSTVO SLOVENJ GRADEC

Tretjak Jože, 11. 10. 1987, gozdni delavec — sekač, TOZD Gozdarstvo Radlje
Vogrinc Zdravko, 12. 10. 1987, delavec na gojenju, —

ŽAGA MISLINJA

Tisnikar Danilo, 12. 10. 1987, delavec na sklad, žag. lesa, prišel iz JLA

ŽAGA OTIŠKI VRH

Šimon Viktor, 1. 10. 1987, mehanik, TOZD TIP Otiški vrh,
Rečnik Marjan, 7. 10. 1987, zlaganje in odprema, prva zaposlitev
Račnik Branko, 26. 10. 1987, zlaganje in odprema

ŽAGA MUŠENIK

Petak Jože, 15. 10. 1987, zlaganje žaganega lesa, prva zaposlitev
Kosmač Viljem, 20. 10. 1987, zlaganje žaganega lesa, Rudnik Mežica
Bezjak Mirko, 20. 10. 1987, zlaganje žaganega lesa, —

ŽAGA VUHRED

Kramljak Janez, 12. 10. 1987, zlaganje žaganega lesa, prva zaposlitev

TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE

Slatinec Jožica, 1. 10. 1987, vodenje priprave proizvodnje, DSSP Lesne
Kadiš Mitja, 5. 10. 1987, izd. in vezanje palet, DTK Ravne
Stropnik Gorazd, 6. 10. 1987, manipul. žag. lesa, Železarna Ravne
Štifter Metod, 19. 10. 1987, pripravnik, Rudnik Mežica
Golnar Jožef, 21. 10. 1987, izd. in vezanje palet, ŽTO Maribor
Dolinar Vladislav, 22. 10. 1987, izd. in vezanje palet, Železarna Ravne
Cestar Stjepan, 27. 10. 1987, popravilo izdelkov, Montana Žalec

TOVARNA IVERNIH PLOŠČ OTIŠKI VRH

Rudolf Veronika, 5. 10. 1987, strojni tehnik-pripravnik, prva zaposlitev
Mušič Husein, 2. 10. 1987, delavec na skladišču les. surovin,

BLAGOVNI PROMET SLOVENJ GRADEC

Kondić Dušan, 1. 10. 1987, predstavnik na terenu za področje Vojvodine, Bilokalnik Trgovina Koprivnica.

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA SLOVENJ GRADEC

Gradišnik Branko, 1. 10. 1987, pripravnik z visoko šolo, prva zaposlitev
Poberžnik Matjaž, 1. 10. 1987, pripravnik z visoko šolo, prva zaposlitev
Potočnik Mladen, 15. 10. 1987, šef sektorja za organizacijo in AOP,
Slovenjales — Tovarna meril Slovenj Gradec
Kralj Alojz, 15. 10. 1987, projektiranje najzahtevnejših izdelkov,
Inženirski biro elektroprojekt, podjetje za projektiranje in inženiring, p. o., delovna skupina Slovenj Gradec
Kozelj Janez, 1. 10. 1987, svetovalec za zasebni sektor, TOK Gozdarstva Slovenj Gradec

ODŠLI IZ TOZD OKTOBER 1987:

Priimek in ime — datum odhoda — dela, ki jih je opravljal — organizacija, v katero odhaja

GOZDARSTVO MISLINJA

Založnik Marjan, 20. 10. 1987, gozdni delavec — sekač, prekinitev delovnega razmerja,

Naš upokojenec Franc Apačnik

Le nekaj streljajev nad reko Dravo, ob grapi, ki meji Podlipje od Brezovca, je skrit domek Franca Apačnika.

Kot nezakonski, se je Franc rodil 20. 2. 1919 v Planini na Pohorju (Sv. Anton). Že dve uri po rojstvu mu je umrla mati, oče pa se ni dosti brigal zanj in ostal je sirota brez staršev. K sebi ga je vzela teta Neža, kjer je skupaj z njenimi otroki odrasčal in hodil v šolo na Sv. Antona. Ob težkih pogojih se je vendar naučil najpogotnejšega, kar mu je prišlo v življenju še kako prav. Pot za kruhom ga je zgodaj zanesla na levi breg Drave, k Rožiču, kjer se je udinjal kot hlapec. Po nekaj letih hlapčevanja se je podal na Koroško, med furmane, tam okrog Prevalj je vozil s parom konj težko naložene vozove lesa iz koroških planin.

Tu ga je zajela tudi vojna vihra. Bil je prisilno mobiliziran. Še dobro se spominja, ko je

skupaj z drugimi prišel na komandno mesto, jim je neki oficir očital, da so prostovoljci. Tedaj se je Franc razjezil in zahteval naj jim takoj dajo odpustnice za domov. A nemška komanda jih je držala v svojih krempljih, dokler se ni znašel v ruskem ujetništvu, kjer je prebil dve leti in osem mesecev in v upanju hrepenel po domačem kraju. Na poti v domovino bi ga skoraj prehitela smrt. Na rusko-romunski meji, ko je lačen šel iskat živeža, ga je neki oficir hotel ustreliti. Na srečo je neka ženska udarila po revolverju, da ga krogla ni zadela.

Po vrnitvi iz ujetništva je prišel k Rožiču, kjer je preživel najlepša fantovska leta in si v neposredni bližini izbral svojo izvoljenko Roziko, za katero pravi, da si jo je prislužil. Menda je kot šestnajstletnik šel dol k Zlatarju orat, pa je svoje tihe sanje kar glasno izjavil, da mora biti trinajstletna Rozika njegova. Njeni starši so

mu jo takrat bolj za šalo kot zares obljubili. Rozika je takrat sramežljivo zardela. Le kdo bi pomislil, da se mu bo ta želja čez leta izpolnila in si bo zares osvojil njeno srce.

Zaposlil se je kot sekač, kjer je vztrajal deset let. Med tem časom si tudi ustvaril družino. Ko so prišli v uporabo buldožerji, je manjkalo minnerjev. Na hitro je bilo treba opraviti minerski tečaj. Odločitev zanj ni bila težka, saj se je že pred vojno rad pridružil fantom, ki so z močnejši streljali na žeganjih. »Ja, pravim, miniranje je silno nevaren in odgovoren posel. K sreči se mi v dvaindvajsetih letih ni pripetilo nič hujšega, čeprav je večkrat kamenje kar ropotalo okoli mene.« Le kdo bi stehal vso municijo, ki jo je Franc pretovoril na svojem kolesu dokler je šlo, potem pa na svojem hrbtu križem in počez po pohorskih in kobanskih hribih.

Ob težkem in dolgem delavniku je bilo treba obnavljati še dotrajan dom. Da je ostalo kaj denarja za obnovo, je bilo treba obdelovati še dobršen del strme in razmetane zemlje. Poleg vzgoje treh otrok je padlo večji del opravil na ramena skrbne in pridne žene Rozike, ki je zares podpirala tri hišne vogale.

Ko sem ju vprašal, kdaj jima je bilo najlepše, sta oba odgovorila, da takrat, kadar so se zbrali vsi otroci z družinami, le sina Francka že štiri leta zaman pričakujeta, ker ga je v Iranu pogoltnilo morje z ladjo vred.

Kar cel roman bi lahko napisal, toliko lepega in tudi bridkega sta mi povedala iz njunega bogatega in pestrega življenja. Tudi drugi so mi povedali, da rada pomagata bližnjim pri delu in iz stiske. V imenu vseh, ki ju poznajo, želimo še veliko zdravih in srečnih let, da bi zdrava in čila dočakala zlato poroko.

Ludvik MORI

Franc z ženo in vnuki ob srebrni poroki

GOZDARSTVO RADLJE
Trobina Franc, 12. 10. 1987, gozdar, invalidska upokojitev.
Tretjak Jože, 1. 10. 1987, gozdar, TOZD Gozd. Slovenj Gradec

TOK GOZDARSTVO SLOVENJ GRADEC
Krajnc Miroslav, 15. 9. 1987, sekač, JLA
Kozelj Janez, 30. 9. 1987, direktor TOK Gozdarstva, DSSP

ŽAGA VUHRED
Oftić Maks, 28. 9. 1987, delavec na skladišču, samovoljno zapustil delo,
Ovčar Karel, 3. 10. 1987, delavec, invalidska upokojitev

TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE
Bajrektarevič Fatima, 14. 8. 1987, razrez lesa,
Ledinek Peter, 9. 9. 1987, izd. in vezanje palet,
Kadiš Mitja, 9. 10. 1987, izd. in vezanje palet, Rudnik Mežica
Žvab Ivan, 22. 10. 1987, popravilo modelov, —
Časl Angela, 31. 10. 1987, rezkanje na rezkarju, inv. upokojitev,

TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA RADLJE — PODVELKA
Sušec Silvo, 18. 10. 1987, razpis in obrač. delov. dokumentacija, Žaga Ljubljana,
Jurak Erika, 21. 10. 1987, izd. palet in kart. vogalov, —

TOVARNA IVERNIN PLOŠČ OTIŠKI VRH
Čurič Ade, 4. 10. 1987, delavec pri iverliniku

TRANSPORT IN SERVISI PAMEČE
Mithans Rudi, 30. 9. 1987, voznik —
Kovačević Ruža, 20. 10. 1987, čistilka, delo za določen čas,

BLAGOVNI PROMET SLOVENJ GRADEC
Miholac Rudolf, 14. 10. 1987, viličarist, invalidska upokojitev

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA SLOVENJ GRADEC
Waltl Joža, 2. 10. 1987, vodja vložišča, umrla

TOZD	M	Ž	SKUPAJ
Gozdarstvo Slovenj Gradec	41	4	45
Gozdarstvo Mislinja	50	5	55
Gozdarstvo Črna	134	12	146
Gozdarstvo Radlje	117	25	142
TOK Gozd. Slov. Gradec	40	2	42
TOK Gozd. Radlje	32	4	36
TOK Gozd. Ravne	28	6	34
TOK Gozd. Dravograd	15	5	20
Žaga Mislinja	48	6	54
Žaga Otiški vrh	49	13	62
Žaga Mušenik	36	12	48
Žaga Vuhred	49	12	61
TP Prevalje	88	160	248
TP Pameče	124	157	281
TSP Radlje — Podvelka	189	194	383
TIP Otiški vrh	214	32	246
Gradnje Slovenj Gradec	73	7	80
Transport in servisi Pameče	122	13	135
Cent. les. sklad. Otiški vrh	44	5	49
Nova oprema Slov. Gradec	180	158	338
Del. skup. Slovenj Gradec	84	118	202
Blagovni promet Slov. Gradec	133	90	223
Interna banka Slovenj Gradec	6	31	37
	1896	1071	2967

Darinka Cerjak

ALI JE VSE ZAMAN?

Prelep septemberski dan je bil, ko smo ponovno obiskali to kmetijo. Zvedela sem, da so se odnosi med domačimi precej poslabšali, zato sem sklenila, da jim ponovno poskusimo pomagati.

Ko sem vstopila za članom komisije v prijetno izbo, v kateri smo lani vodili razgovor, za katerega se mi je zdelo, da je prižgal upanje v očeh navzočih, me je bilo skoraj bolj strah kot prvič. Sedaj sem problem bolj podrobno poznala in sem bila upravičeno zaskrbljena: lastnik, ki se boji za svojo socialno varnost, pa nečakinja, ki je pomalem postala zagrenjena ob počasnem reševanju problemov, pa njena sinova, od katerih je starejši navzoč: živahen, temnolas in živih oči, da se mu kar vidi, kako rad bi delal, pa ne more. In vsi so pričakujoče zrl v nas...

Nekako se je treba lotiti vsake stvari in mi smo se lotili. Lastnika smo vprašali, česa se

boji in kakšne so njegove želje. Pa je prišlo na dan, da bi rad, da bi tudi potem ostalo tako, kot je sedaj, ko bo gospodaril eden izmed fantov, pa da si želi oni drugi prostor, kot ga ima sedaj, da bo lahko sprejemal obiske, pa da bo za sebe. In potem je dialog stekel tudi o njihovih medsebojnih odnosih, ki da so med fantoma in lastnikom pristržni, med njim in nečakinjo pa že precej odtujeni.

Potem smo tudi njej dali možnost, da bi povedala svoje mnenje in bilo je težko karkoli reči, zato ker so pod isto streho ljudje, ki gojijo takšne in drugačne zamere med seboj, pa se ne da vsega izreči. Vendar fanta nista ničesar kriva in njima je tudi vseeno, katere mu bo lastnik končno le dal kmetijo, da se le ta negotovost pretrga, zato smo v njun prid vendarle poskušali doseči napredek.

In prišli smo do spoznanja, da se je lastniku težko odločati med fantoma, saj ima oba

enako rad, oba sta delovna, starejši je morda bolj vihrav. Načrtov pa ima kljub temu veliko, nekaj jih je nanizal pred nami in priznam, da me je prepričal.

Tako smo se poslovili z negotovim občutkom, ali bo kaj iz tega ali ne. Na »gank« privlačne lesene hiše sta nas spremljala lastnik in ta fant. Z oči smo mu brali, da je zadovoljen in da smo vse skupaj le zdramili iz spanca.

Čez kak teden pa se je lastnik oglasil pri meni in povedal, da se je sedaj le odločil. Dal je napisati svojo odločitev in slovesno odšel iz pisarne.

Povedala sem mu, kako mora naprej ukrepati in ko je odšel, sem se zamislila v ta njegov primer. Še vedno sem mu težko verjela. Sedaj pa je že prišel tudi eden izmed fantov in povedal, da je odločitev res padla. Tako bom torej napisala tretji del te zgodbe, ko bom videla, da na tej kmetiji res gospodarji mladi gospodar in da vse naše prizadevanje le ni bilo zaman. Veselim se že tega obiska.

Milena CIGLER

OSTALI DOGODKI

Vodni mlini nekoč in danes

V sestavku so opisani stari vodni mlini jugozapadnega pobočja Pohorja v zgornji Mislinjski dolini. Za ta predel so značilni grebeni in jarki, ki se raztezajo od vrha Pohorja v dolino Mislinje. Večina grebenov je v zgornjem delu položna z manjšimi vzpetinami, v spodnjem delu pa strmo padajo v doline potokov.

Ta pobočja so bila v zgodovini poseljena relativno pozno, saj so to selitvene plombe, ki so nastale od XV. stoletja dalje. Značilnost so kmetije -celki, ki so bili neodvisni od zunanje tržne proizvodnje. Na celku so pridelali vse, kar so potrebovali za življenje, obstajala je le blagovna menjava in »uvoz« soli. Za takšen način življenja je bila potrebna proizvodnja žita in tudi lastna predelava le tega. Kasneje so nastali vodni mlini, ki so koristili energijo vode. Voda, kot edini razpoložljivi vir za izkoriščanje energije, je bila v tistem času izrednega pomena. V nadaljevanju že-

lim spregovoriti o pomenu tega naravnega vira, ki smo ga v bližnji preteklosti preveč zanemarili, danes pa vedno bolj pridobiva na svojem pomenu.

Pohorje je znano po svoji vodnatosti. Celo področje je zelo bogato z vodo. Temu je vzrok debela plast surovega humusa na neprepustni silikatni podlagi in srednje globokih tleh. Vse padavine se pojavljajo na površju kot majhni izviri, potoki pa so izkopali v zgornjem delu globoka korita. Zapadni del tega področja Pohorja je najbolj bogat na vodah. Tukaj tudi tečeta dva večja potoka: Turičnica in Dovžanka. Turičnica izvira pod Veliko kopo in se pri Dovžah izliva v Dovžanko. Pod Črnim vrhom izvira Dovžanka z dvema večjima pritokoma kot sta Jamovica in Kričev graben. Tudi Dovžanka se, kakor ostali potoki tega področja, izliva v Mislinjo. Poleg teh večjih potokov teče še nekaj manjših, kakor so Estrama, Brložnica, Vogrinov

graben in Javhov potok, ki se izlivajo v reko Mislinjo. Ti potoki so bili v preteklosti posejani s številnimi vodnimi mlini, ki so posebno v jeseni »žlobodrali in ropotali svojo pesem.« In zakaj prav jeseni? Skrbni kmetje so žito mleli zato prav v jeseni, ker je v teh potokih bilo dovolj vode in z moko se je bilo potrebno oskrbeti preko dolge zime. V teh krajih so običajno dolge in ostre zime, tako da je voda zamrznila in onemogočila obratovanje vodnih mlinov. Za tiste čase je bil mlin skoraj nepogrešljiv del male ali velike kmetije, kar so se zavedali tudi gospodarji in skrbno vzdrževali te mline.

Ne bo odveč, če omenim vlogo vodnih mlinov med NOB. V veliki meri so pripomogli k prehrani partizanske vojske, njihova oddaljenost od okupiranih krajev je omogočala dobro organizacijo mletja žita in s tem preskrbo z osnovno hrano na tem področju. V tistih časih je bilo le nekaj manjših hidrocentral, tako da je bila edini in dobro izkoriščeni naravi vir samo tekoča voda, drugih oblik energije praktični ni bilo.

Naj naštejemo mline, ki so bili posejani ob potokih tega področja. Vodni mlini ob:

— Turičnici do izliva Dovžanke: Turičnikov, Nicnarjev, Jaklov, Molharjev, Pridgarjev,

Nogarjev mlin v Razborci — Foto: Jože TRETJAK

Tisnikarjev mlin v Mali Mislinji — foto: Jože TRETJAK

(Nadaljevanje s 11. strani)

- Trnjekov, Rekov, Mušičev, Tg. Barlov, Lazarjev, Sp. Barlov, Dražnikov, Peharov, Pušnikov
- Krivčevem grabnu: Krivčev, Lušencov, Garnužev, Štantmanov, Arnerjev, Uršev, Elbejev, Jelenov, Brešerjev
 - Jamovici: Soplšekov, Jankerjev, Tisnikarjev obratuje
 - Dovžanki: Jerlohov, Nogarjev obratuje, Pušlov, Tretjakov, Mušov, Zg. Šavčev, Ješovnikov, Jažev, Zavodnikov, Tratnikov obratuje, Strgarjev, Ičkov, Trupotov, Sp. Ločnikov, Kocjanov, Krevhov obratuje
 - Brložnici: Vavkanov, Tovšakov, Grilov, Konečnikov, Krušičev, Martinov, Rozmanov
 - Estrami: Svečkov, Medvedov, Potočnikov, Smolarjev, Zeplov, Kokolov obratuje, Farovski
 - Vogrinovem grabnu: Čanški, Zilčev
 - Mislinji: Miklavžev, Plentakov, Sedovski, Križovski, Vogrinov, Prevolnikov, Rozmanov, Ješovnikov, Sp. Krofov, Perger, Lopanov, Kralov
 - doma z bajerji: Ramšakov, Repnikov, Javhov

Od naštetih mlinov jih danes obratuje samo 7 ali 9 %.

V zadnjih petdesetih letih je potrošniška miselnost in tehnološka usmerjenost k povečevanju električne energije segla tudi v najbolj oddaljene predele dežele. Vse, kar je bilo starega, ni veljalo in kar je bilo novo, je bilo dobro. Usmerjenost h gigantskim obratom električne energije, ki je bila relativno poceni, je kmete prisilila, da so pričeli opuščati delo v vodnih mlinih. Prav gotovo je to eden izmed poglavitnih vzrokov, da se je pričela stabilnost celkov rušiti, odvisnost od širše družbene skupnosti je bila vedno večja. Tako so nastali mlini na električni pogon, vse več kmetij pa je opustilo proizvodnjo žita in se usmerilo k enostavnemu nakupu moke ali največkrat kar kruha.

Problematika energije in vzporedno onesnaževanje okolja pri njeni proizvodnji je zopet postavila v ospredje majhne proizvodnje celice, ki lahko brez večjih vplivov na okolje z manjšimi stroški proizvodnje in širšo rabo naravnih virov pokrivajo potrebe sodobne potrošniške družbe. Poti nazaj ni, če pa je, le zahteva ogromna finančna vlaganja in dobro organizacijo dela. Kratkoročni cilji potrošništva so zopet dokazali svojo nemoč, ki v daljših časovnih obdobjih vedno dokaže, da človeška miselnost ne dosega tehnološkega razvoja.

Jože TERJAK

Moj izlet v tujo deželo Švico

Nikoli ne bom pozabila, kako so me presenetili socialni delavci iz Slovenj Gradca, ko so me povabili, da grem z njimi v Švico na ekskurzijo.

Ko smo se dne 17. 9. 1987 ob 3. uri zjutraj zbrali in posedli v avtobus nismo vedeli, kako prijetno vožnjo bomo imeli. Prvič sem videla carinice na Poljani, ker nisem še nikoli imela možnosti, da pogledam na ono stran meje. Občudovala sem delo carinikov, kako skrbno vse pregledajo, preden spuste človeka dalje. Šofer, ki je bil z nami zelo priazen, nas je peljal skozi Šmihel in Celovec. V Celovec smo prispeli ob 5.30, nato smo videli mnogo tunelov, ki so bili po svoje zelo lepi. Enega sem si zapomnila, ker je bil posebno dolg, meril je kar 14 km. Tako dolgo pod zemljo se še nisem vozila.

Občudovala sem tudi Tirolsko, kako je vsa lepo urejena. Nisi videl nesnage niti najmanjšega papirja, tako čisto je povsodi, hišice so brstele od cvetja, ljudi na polju ni bilo videti. Izgleda, da tu ljudje živijo največ od turizma in od zaslužka v raznih tovarnah.

Ob 17. uri smo prispeli v Innsbruck in nato v Bregenz. Videli smo eno najmanjših držav Lichtenstein, seveda tudi lep grad, ki se razgleduje po svoji mali in lepi deželi.

Drugi dan pa smo bili lepo sprejeti v Zürichu. Tam nas je sprejel okrog 10. ure Marjan GRUDEN, sekretar sindikata delavcev lesarstva in gradbeništva iz Švice.

Pokazal nam je dom starostnikov, ki je zelo lepo urejen in preskrba tudi zelo različna. Premožne družine lahko imajo tudi svojo opremo, ki po smrti ostane seveda zavodu. Socialno šibkejši imajo tudi vse potrebno, le da jih oskrbi socialno kot pri nas.

Marjan GRUDEN nam je povedal, koliko novih stanovanj imajo praznih. Ko smo ga vprašali zakaj, nam je povedal, da so stanovanja tako draga, da preprosti narod sploh ne more plačevati stanarine. Pri nas je to bolj urejeno, saj imajo socialno šibki stanovanja ceneje, imamo solidarnostna stanovanja, ki ga dobijo le socialno šibke družine. Zvečer okrog 6. ure smo se popeljali na reko Ren, ki je res zelo lepa. Tam so si naši nakupili darila za domov, jaz pa sem občudovala, kako lepe reči imajo, saj kupiti si nisem mogla nič, ker nisem imela deviz. Drugi dan 19. 9. 1987, smo se vračali proti domu. Ustavili smo se tudi v Münchnu, ki je tako veliko mesto, da si sploh nisem upala ven iz avtobusa. Dobri dve uri sem bila sama v njem. Ko so se drugi vrnili, so se mi smejali, jaz pa sem povedala, da bi se v tako velikem mestu kar izgubila, drugim pa tudi nisem rada v napoto, ker pač vsak gre po svojih poteh. Ob 6.30 zvečer smo prišli v Celovec, ki je nam dal vedeti, da se bližamo naši lepi domovini. Res lepo je po svetu, a meni je najdražja moja lepa Slovenija in moj rojstni kraj Razbor. Tu sem se rodila, tu živela, upam pa, da bom tu dočkala konec življenja. Zelo sem hvaležna tistim, ki so mi omogočili ta izlet. Vem le to, da sta se Jure ŠUMEČNIK in Dragica PUŠNIK zavzela za to, da sem šla z njimi. KS Podgorje mi je dala žepnino, za kar se zahvalim. Ne vem pa ime podjetja, ki mi je plačalo izlet, kar sama nikoli ne bi zmogla. Že sem mislila, da sem pozabljena, ker pač ne morem več opravljati toliko dela kot sem ga prej, a me vsi le niso pozabili.

Hvala še enkrat vsem, ki ste mi ta izlet v Švico omogočili.

Štefka MELANŠEK

V SPOMIN MARTINU PLEŠIVČNIKU

Martin Plešivčnik

Ko se je po Razboru zvedelo, da je Martina zadela kap, smo vsi upali, da bo Martin vzdržal. Zakaj, on je bil eden tistih, ki ni poznal strahu, ni klonil, ko je moral v nemško ujetništvo, od koder se je vrnil in takoj začel z delom za cilje NOB.

Radmanova domačija je zelo velika, treba je bilo trdo delati. Vendar Martin ni nikoli potožil. Na svoj dom si je pripeljal pridno Žovkovo Marijo. V zakonu se jima je rodilo sedem otrok: 5 deklic in 2 dečka. Kako z veseljem sta vzgajala otroke. Pred 17 leti je umrla otrokom mama in Martin je otrokom nadomeščal še mater. Bil je eden vzglednih kmetov. Zjutraj še ni bil svit, že si ga videl v hlevu in nato na polju. Pridno so mu pomagali tudi otroci. Ko so odrasli so drug za drugim odhajali od doma, a skrbni in dobri oče je vsakemu dal dober nasvet za nadaljnje življenje. Nazadnje sta s sinom Jernejem, s sedanjim gospodarjem, ostala sama na tako veliki kmetiji. Tako sta vrsto let sama klubovala in obdelovala polje. Vendar bolezen, ki si jo je nakopal v partizanih, mu je pustila posledice. Nazadnje je bila smrt močnejša in ni ga več. Za njim pa je ostala praznina, vendar njegovo delo za časa NOV ne bo pozabljeno.

Pokojni Martin je bil rojen leta 1907. Na njegovo zadnjo pot smo ga pospremili 5. 10. 1987. Položili smo ga v razborsko dobro zemljo, ki ji je Martin ostal zvest do groba.

Sinova in hčerke se lepo zahvaljujejo gospodu župniku iz Podgorja za opravljen pogreb, tovarišu Butolenu in Avgustu Holcu za govor ob grobu in vsem, ki ste kakor koli pomagali v teh najtežjih trenutkih. Hvala vam!

Štefka Melanšek

FRANČIŠKA URŠEJ

— Grmičeva mama

Frančiška Uršej

Turobna vest o smrti nekoga, ki si ga poznal je težka in boleča. Še težja pa je za tiste, ki so izgubili človeka, ki so ga imeli najrajši.

Grmičeva kmetija v Kozjaku nad Mislinjo je bila ovita v črnino in žalost. Pod težo hude bolezni je morala kloniti in umreti Frančiška Uršej, Grmičeva mama.

Njena življenjska pot, ki se je pričela 25. januarja 1916, je bila veskozi trda in težka. Nikoli in nikdar ni poznala miru in počitka, saj je morala kot gospodinja na Grmičevi kmetiji skrbeti za številno družino. Enajstim otrokom je podarila življenje in bila ena tistih tisočerihih slovenskih mater, ki je s svojo ljubeznijo vlivala materinsko ljubezen svojim otrokom. Gotovo pa je bilo za Grmičevo mamo najtežje takrat v tistih letih, ko so ji umrli štirje otroci. Samo ona in njeno srce je vedelo, kaj pomeni takšen udarec za kmečko mater.

Tudi med NOB Grmičeva mama ni mirovala. Njena kmetija je bila zatočišče partizanov in ni bilo noči ali dneva, da se pri njej in njenemu možu Konradu ne bi oglašali. Pomagala sta, kolikor je bilo v njunih močeh. Ko je sedaj na jesen življenja živel na kmetiji pri svojem sinu Tonetu, je bila njena edina želja ta, da so zgradili novo hišo, v kateri bi vsaj na stara leta imela lepo in mirno življenje. Toda morala je umreti in se posloviti od svojih najdražjih, od »grunta« in od lepo obdelanih njiv in travnikov.

Vsi, ki smo jo poznali, jo bomo ohranili v lepem spominu.

F. Jurač

SPOMIN NA ČRNI PETEK

V nedeljo 4. 10. 1987 smo se zbrali pri spomeniku padlih borcev v Razboru z namenom, da obudimo spomin na tisti črni petek, pred 43 leti. Tega dne mi ne bomo nikoli pozabili.

Med nas smo povabili tudi še živeče borce te hrabre Tomšičeve brigade. Iz Velenja in Šoštanja se je udeležilo le deset borcev, vsi ostali so bolehní in se niso mogli udeležiti naše proslave. Vendar mi opažamo, da med domačini je za tako prireditvev premalo zanimanja. Morali bi se bolj povezati med seboj in mladim rodovom povedati, kaj vse smo doživljali med NOB. Zato smo bili zares veseli, ko sta se našemu vabilu le odzvala tovariša iz Slovenj Gradca in to predsednik ZZB NOV Alojz SLEMENIK in sekretar Janez ŠPOLAD. Kako rada mladina prisluhne pripovedovanju, kako je potekala sama borba na Razboru 6. 10. 1944. Glavni govornik je bil Lojze SLEMENIK, ki je zelo lepo orisal ta potek borbe. Od ranega jutra do večera so se borci borili proti premočnemu sovražniku.

Zvečer pa jim je preboj le uspel preko Farovškega vrha proti Prelavniku in dalje na Plešivec, nato na Vernarco in dalje na Pohorje.

Tovariš Ivan GLASENČNIK starejši nam je povedal, kako smo se po svobodi morali spoprijeti z raznimi težavami, saj je bila naša domovina popolnoma uničena. Danes se Razbor veseli svojih uspehov. Kar pogledjmo kako je gozdno gospodarstvo vsepovsodi uredilo ceste, imamo elektriko, dobili smo vodovod in še telefon.

Kdo še lahko reče, da je Razbor zaostal za drugimi, ki si gradijo boljše bodočnost. St. Krajevna org. ZB NOV Razbor se vsem tistim podjetjem zahvali, ki so kakor koli pomagali, da smo proslavo lahko izvedli.

Zahvalimo se tudi tov. Alojzu za tako lep govor in obuditev spomina na ta dogodek, ki se je vršil pred 43 leti. Zahvalimo se tudi tov. Miri Karner za izveden program. Morala je vložiti mnogo truda, da je program potekal nemoteno.

Štefka MELANŠEK

Slikano 4. 10. 1987 pri spomeniku na Razboru — foto: Stanko HOVNIK

V SPOMIN

20. decembra mineva osmo leto žalosti, odkar nas je zapustil naš dragi mož, ata in dedek

FRANC PAČNIK

iz Mislinje.

Vsem, ki se ga še vedno spominjate in obiskujete njegov prera-ni grob, iskrena hvala.

Žalujoci: žena Slavka, hčerke: Marjana, Fanika ter Vera z družino, sinova Stanko in Franc in vsi ostali.

KATARINA SEKOLOVNIK 1903—1987

Po kratki in hudi bolezni se je dne 14. 11. 1987 iztekla življenjska pot Katarine Sekolovnik. Od nje smo se poslovili na perniškem pokopališču.

Zibel ji je stekla pri Lipniku na Mlakah v najemniški družini. Že zgodaj si je morala služiti kruh kot dekla pri Strevcu, tam je služil tudi Encijev sin Štefan in kmalu je med njima vzplamtela ljubezen. Čeprav nista imela nič drugega kot pridne roke, zvesto srce, sta takrat pred sedemdesetimi leti sklenila zaživeti po svoje. Z mlado družino sta vandrala z ene hribovske frete na drugo, dokler nista za dalj časa pristala pri Modriju. Tu sta bila najemnika vse dotlej, dokler si ni sin Dominik z družino zgradil svoj lastni dom.

Tudi tu v novem domu je rada pomagala, čeprav so ji že pešale moči. Vedno je rada gospodinjala in varovala vnučke. Skoraj do zadnjega je skrbela, da je bil dom vedno topel, ko se je družina vrnila z dela.

Pred dvajsetimi leti ji je umrl dobri mož, potem jo je začel zapuščati še sluh in dolgo je živela v svetu tišine. Kljub temu je znala biti dobre volje, se pošaliti, tudi gostoljubnosti ji ni manjkalo. Kdor koli je zašel pod njihov krov, vsak je bil postrežen s kruhom in moštom. Kolikokrat so njene žuljave roke postregle med NOB lačnim in utrujenim partizanom, ki so se spotoma radi ustavljali pri Modriju, kjer je tedaj živela kot najemnik. Vse življenje je poznala le delo, ni iskala razvedrila in tudi zdravniške pomoči ne. Vse življenje je bila tiha, poštena in skromna, teh vrlin so se navzeli tudi njeni potomci.

Z velikim spoštovanjem jo je množica spremljala na zadnji poti tja, kjer že dolgo počivajo mož in prezgodaj umrla sinova.

Draga Minčova mama, ohranili vas bomo v trajnem spominu.

Vsi njeni

V SPOMIN IVANU VOLERU

Ivan Voler

Voler Ivan se je rodil v Lučah 1914 leta. Tam je nekaj časa preživel otroška leta, pozneje pa se je oče preselil pod Uršljo goro, k Jerinu. Tam se je kot mlad fant zaposlil pri grofu Thurnu, in postal »holcer«.

Od tam se je nato oče zopet preselil v Razbor, k Pistotniku, kjer je pokojni Ivan spoznal svojo ženo Kristino. Začela sta tako rekoč iz nič, vendar imela sta pridne in delovne roke. V zakonu se je rodilo pet otrok: štiri deklice in eden sinek, ki je seveda bil ponos Ivana. Bila je srečna družina, a kaj, ko je druga svetovna vojna vsem prinesla toliko gorja.

Že prvi borci so se oglašali pri njem, kot Franc

ROZMAN, Stane KRISTIL in Leon. A vendar je dolgo vztrajal doma. Poklicali so ga v nemško vojsko.

V Franciji je bil le par mesecev, nato je bil ujet in se je pridružil partizanom, kot borec pete prekomorske brigade. Vrnil se je domov.

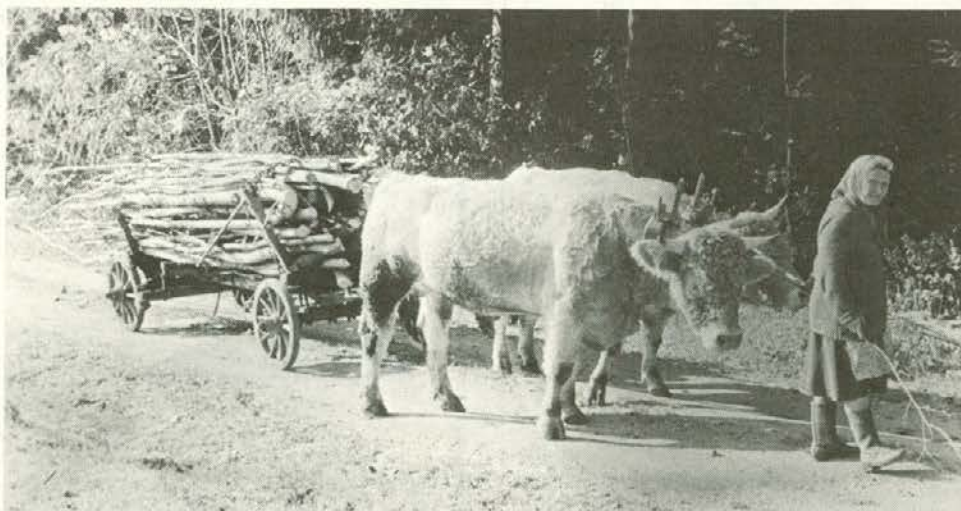
Bil je mnogo let predsednik ZB NOV v Razboru. Pokopali so ga v sosednji fari Zavodnje.

Svojci se zahvaljujejo vsem, ki so Ivana pospremili na zadnji poti in kakor koli pomagali v težkih trenutkih.

Štefka MELANŠEK

Zima je tu. Ko zunaj brije mraz, je kaj prijetno sesti na toplo krušno peč. Toda škoda je, ker takšnih peči na naših kmetijah ni več veliko — foto: F. JURAC

Če ne gre s traktorjem, gre lahko tudi takole z volmi. Drva za zimo morajo biti. In zdaj po podražitvi naftnih derivatov bo takih voženj verjetno še več — foto: F. Jurac

ZAHVALA

ob boleči izgubi naše sestre, tete

ANTONIJE PAČNIK iz Mislinje

v starosti 84 let, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih. Predvsem se zahvaljujemo tovarišici Veri Pirtovšek, za poslovilne besede pri odprtem grobu ter g. župniku za pogrebni obred.

Žalujemo: sestri, brat, ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

KATARINE SEKOLOVNIK

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam ob težkem trenutku stali bo strani in nam kakorkoli pomagali. Hvala vsem, ki ste jo v tako lepem številu pospremili na njeni zadnji poti ter jo zasuli s cvetjem.

Še posebna zahvala TOK gozdarstvo Radlje za izkazano pozornost, cvetje in spremstvo. Hvala tov. Ravniku za poslovilne besede ob odprtem grobu in gospodu dekanu za opravljen obred.

Še enkrat prav vsem iskrena hvala.

Sin Dominik in vsi njeni.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, prababice in sestre

FRANČIŠKE URŠEJ iz Kozjaka pri Mislinji

se vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti ter darovali vence in cvetje, najlepše zahvaljujemo. Prav lepa hvala vsem sosedom za izkazano pomoč v najtežjih trenutkih, osebju internega oddelka slovenjegraške bolnišnice za intenzivno nego, LESNI TOK Slovenj Gradec in Majdi Sinreih. Hvala tudi govornikoma Jožetu Črepu in Kristini Zakršnik za lepo izrečene besede pred odprtim grobom, g. župniku Francu Gornjaku za pogrebni obred ter pevskemu zboru za zapete žalostinke.

Žalujemo: otroci Franc, Micka, Štefan, Jože, Anica, Jožica in Tone z družinami, sestre Micka, Anica in Pavla ter ostali sorodniki.

NAPAKE V VIHARNIKU ŠT. 11/87

V prejšnji številki Viharnika nam je tiskarski škrat nekajkrat zagodel. Verjetno ste opazili napake, ki so bistveno spremenile vsebino teksta na prvi strani in podnapisov pri dveh fotografijah. Besedilo pod naslovom »V devetih mesecih boljši rezultati« se začneja z besedico lani, pravilen pa je začetek: V Lesni smo ...

Na strani 14 je pod fotografijo napisan tekst: Mimohod predstavnikov IGD tozdov Vesne. Podnapis se pravilno glasi: Mimohod predstavnikov IGD tozdov Lesne.

Na zadnji strani je v tekstu pod fotografijo o obnovljeni cerkvi pri Jakobu narobe napisan kraj. Napisati bi morali: Obnovljena cerkev s pomočjo prebivalcev pri Jakobu v Koprivni.

Uredništvo

ZAHVALA

Ob vse prerani izgubi našega nadvse dobrega moža, očeta in brata

MILANA POGLADIČA iz Doliča

se vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje najlepše zahvaljujemo. Iskrena hvala vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih. Hvala LESNI Slovenj Gradec, Koroški kmetijski zadrugi TZO Ledina, Tovarni usnja TOZD Mikon Mislinja za darovane vence, gasilcem GD Dolič za spremstvo, pihalnemu orkestru Slovenj Gradec, pevcem za zapete žalostinke ter govornikoma Rihardu Kozjaku in Ivanu Razborniku za ganljivo izrečene besede pred odprtim grobom. Hvala tudi g. župniku Francu Gornjaku za pogrebni obred.

Žalujemo: žena Milka, otroci Miran in Peter ter Irena z družino, sestre Pepca, Marta, Štefka in Marica ter brat Vinko z družinami.

Kitasta smreka nad Kresnikom na Lešah: premer 48 cm, višina 29 m — foto: Matevž ČARF

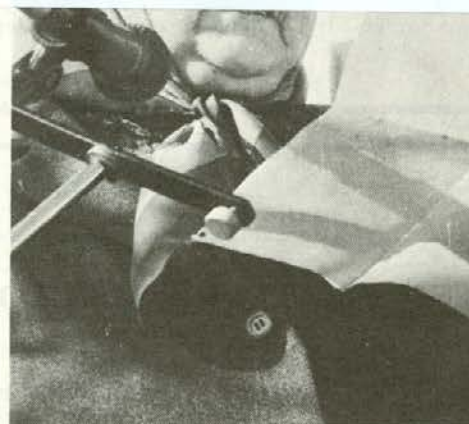

• K SREČI BREZ POSLEDIC

26. oktobra letos je voznik Jože Ošlovnik vozil hlodovino skozi mesto Slovenj Gradec. Zaradi sunkovitega zaviranja in ker so bili hlodi mokri, so se hlodi kar takole popeljali s prikolice na cestišče sredi mesta (na sliki).

Slika dovolj zgovorno kaže, da bo le treba resneje razmisliti o obvoznici, da bi tako mesto Slovenj Gradec razbremenili težkega prometa. Kaj bi bilo, če bi se hlodi s tovornjaka sesuli po cestišču?

F. Jurač

Tako je povedala na protestnem zborovanju 68-letna Marija Jelen-Brenčič iz Šentilja pri Titovem Velenju

KOLINE, KOLINE

Čas kolin in čas domačega veselja je tu. Navadno se takega domačega opravila najbolj veselijo otroci, ki jim mesar napravi veliko klobaso. Koline so za marsikoga obračun celoletnega dela na polju.

Tale posnetek smo napravili pri Mirku Balantu na Tolstem vrhu pri Mislinji. Mesar Drago Rader je več časa kot sam pravi, je s tem delom polno zaposlen vse tja do novega leta in pod njegov nož bo še šlo veliko ščetinarjev.

F. Jurač

»JE TO POMLAD? JE TO ŠE MAJ?«

Živ-živ! mi je presekalo mirno spanje.
Saj sama vem, da treba bo na delo!
Spod strehe vsuje vrabcev se krdelo,
v temino jutra plane ščebetanje.

Predrzo in kričavo njih igranje
cel dan je po dvorišču glasno vrelo,
kot slap je teklo, žuborelo, pelo
življenje samo.

— Kdo se meni zanje?

En ptiček zdaj na jablani samuje!
Atomska smrt je vzela ljube ptice
Nič več na okno vrabček mi ne kljuje,
zaman ponujam žlahtne mu pšenice.

Z umirjajočim glaskom me sprašuje:

»Je to še maj? — Brez gnezda

— brez družice? ...«

Glasilo VIHARNIK izdaja organizacija združenega dela LESNA Slovenj Gradec, gozdarstvo in lesna industrija r. o. — Ureja uredniški odbor: Jože Mirkac, Jure Šumečnik, Karel Dretnik, Hedvika Janše, Ivan Penec, Vida Vrhnjak, Andrej Šertel, Ida Robnik — Glavni

urednik: Andrej Šertel, odgovorna urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemenšek, tehnični urednik: Bruno Žnideršič — Naklada 5200 izvodov — Tisk: CGP Večer Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1987.

**Srečno
novo leto
1988**